

Potentieel Gewelddadige Eenlingen

Leed voorkomen & zorg
organiseren

- Datum -
- Plaats -
- Naam trainer -

Potentieel Gewelddadige Eenlingen

Intro en welkom

2

Potentieel Gewelddadige Eenlingen

De groep 'eenlingen'

Tristan, Karst, school shooters, Breivik, Volkert, de man die een waxinelichtjeshouder gooide naar de Koningin, iemand die de wethouder bedreigt

Wat hebben zij gemeen?

Het zijn individuen, eenlingen die gewelddadig (zouden kunnen) worden tegen:

- De samenleving of groepen daarbinnen
- Instituties (scholen, de sociale dienst)
- Autoriteiten en andere beeldbepalende vertegenwoordigers ervan (burgemeester, Koningin)

Waarom doen we dit?

Om de samenleving te beschermen, maar ook zorgelijke (met psychische problemen) individuen ervan te weerhouden hun toekomst te verpesten.

Gedeeld, zwaarwegend belang

Modern? Nieuw? Balthasar Gerards

- Streng katholiek
- Strijd tussen katholieke Spanje en protestantse Noorden
- Geloofde in de katholieke kerk en Filips II
- Zag Willem van Oranje als verrader
- Deed zich voor als protestant om vrouwen te winnen
- Vermoorde Willem van Oranje op 10 juli 1584

Dus niet

- TBS'er die zich vergriipt aan een meisje
- De vrouw die haar vreselijke man ombrengt
- Jongeman die, vanwege eercultuur, zijn zus vermoordt

Maar wel, **voorgenomen en gepland geweld, tegen samenleving, instanties of autoriteiten**

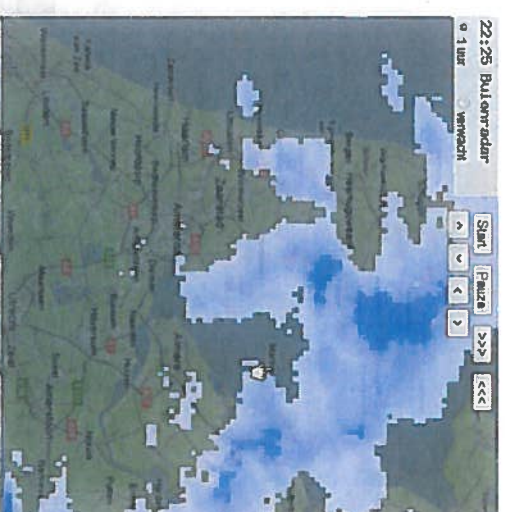
Polenheer, Gewelddadige Eerlingen

Donderslag bij heldere hemel?

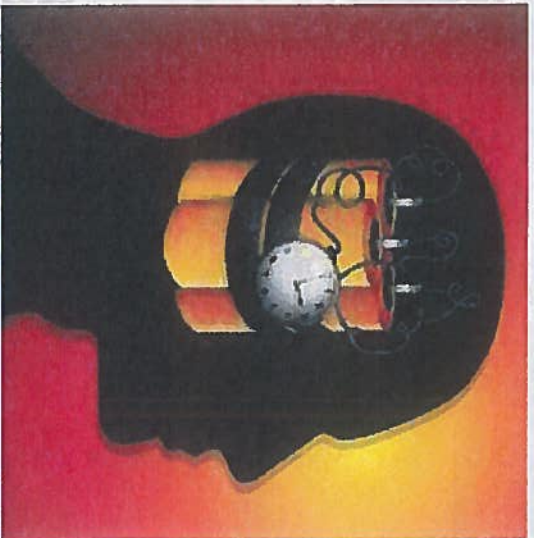

Polenheer, Gewelddadige Eerlingen

Polenheer, Gewelddadige Eerlingen

Polenheer, Gewelddadige Eerlingen

Potentieel Gewelddadige Eenlingen

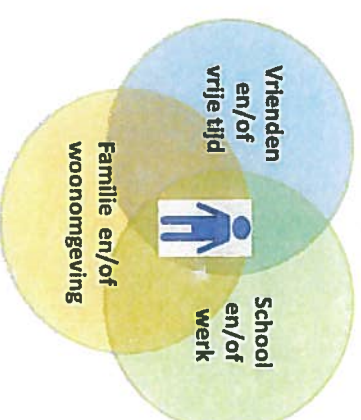
Dus

- Nooit zomaar in een klap.
- Er zijn, blijkt achteraf, vaak signalen. Maar mensen keken de andere kant op, deden niets, consulteerden geen derden.

Waarom?

No man is an island

- Alleen in uitvoering, maar zelden alleen in voorbereiding
- Slechts bij enkele eenlingen heeft niemand in de omgeving iets opgemerkt
- 'Ik ga beroemd worden'

'No man is an island', John Donne

Een training over...

- Handlingsverlegenheid: fenomeen, onwetendheid, angst, wetten en praktische bezwaren.
- Daarom:
- Professionals kennis geven van verontrustende signalen bij potentieel gewelddadige eenlingen.
 - Vervolgens consulteren/delen/melden: samen met anderen deze signalen serieus nemen.

Waarom doen we dit?

Om de samenleving te beschermen, maar ook zorgelijke (met psychische problemen) individuen ervan te weerhouden hun toekomst te verpesten.

Gedeeld, zwaarwegend belang

Programma

09:00	Ontvangst en registratie
09:30	Welkom en introductie
09:40	Voorstellen
10:45	Als je goed kijkt: kleurenmuur
11:00	Koffiepauze
11:15	- Als je goed kijkt: kleurenmuur bespreken - "Je gaat het pas zien als je het door hebt."
12.30	Lunch
13.15	Verder met theorie en oefenen met theorie
15:00	Theepauze
15:15	Wie bel je en wat let je ? (over consulteren, delen, melden en de belemmeringen daarbij)
16:15	Afsluiten: terug- en vooruitkijken

Voorstelronde

- Wie ben je en wat doe je? (zie deelnemerslijst)
 - Wat wil je leren? Waar worstel je mee?
 - Heb je zelf met potentieel gewelddadige eenlingen te maken (gehad)?
- Ken je twijfelgevallen van zorgelijke, verontrustende individuen?

Politie

Zorg en hulpverlening

Jeugd/jongerenwerk en welzijn

Onderwijs

Gemeente

Programma rond drie onderwerpen

1. Wanneer moet ik gaan opletten?
2. Waarom en hoe gaat het mogelijk mis bij eenlingen (theorie, signalen, trigger events)?
3. Delen:
Bij wie kun je terecht om te delen of melden?
Wat moet of mag ik delen?

De onderbuik?
Wanneer
verontrustend?

Als je goed kijkt,
zie je dat de wereld gekleurd is

Blauw
Ach..

Geel

Oranje

Rood

Paars
Alarm!

18

Parenteel Geweldloze Lezingen

Als je goed kijkt
zie je dat de wereld gekleurd is

- Pak de kleur die je bij de casus vindt passen
- Schrijf het casusnummer erop
- Plak je beroepssticker erop
- Waarom deze kleur? Welke twee woorden beschrijven je gevoel?

20

Parenteel Geweldloze Lezingen

Casus 2:

Ik wil u uitnodigen

Film

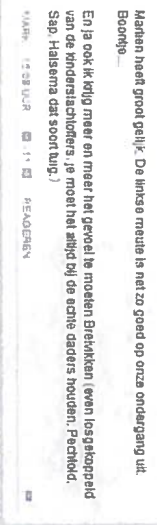

21

Potentiaal Gewerdelijke Eenheden

Casus 3: Mark wil breiviken

Al decenia xenofob
Tegen 'hegers',
Tegen 'gastarbeiders',
Kandidaat raadslid Centrum Democraten
Actief in rechts extreme kringen
Tegenwoordig dus 'lekker actief' op Internet

Als je goed kijkt
zie je dat de wereld gekleurd is

- Pak de kleur die je bij de casus vindt passen
- Schrijf het casusnummer erop
- Plak je beroepssticker erop
- Waarom deze kleur? Welke twee woorden beschrijven je gevoel?

27

Potentiaal Gewerdelijke Eenheden

Als je goed kijkt
zie je dat de wereld gekleurd is

- Pak de kleur die je bij de casus vindt passen
- Schrijf het casusnummer erop
- Plak je beroepssticker erop
- Waarom deze kleur? Welke twee woorden beschrijven je gevoel?

23

Potentiaal Gewerdelijke Eenheden

28

Potentiaal Gewerdelijke Eenheden

Kom kijken, wat zien we?

- Hoe zijn de kleuren verdeeld, over het vel en binnen dezelfde cases?
- Hoe zitten de verschillende beroepsgroepen erin?
- Hebben collega's hetzelfde gekozen?
- Hoe komt dat?
- Waarom bepaalde kleur? Met welke argumenten (signalen?)
- Wat leren we hiervan?

25

Potentieel Gewelddadige Eenheden

Oranje vlaggetjes

- Is niet-normaal of afwijkend gedrag: verontrustend
- Ruimte voor twijfel: kan iets zijn, maar kan ook niets zijn
- Meestal weet je niet voldoende; is soms maar één puzzelstukje
- Je weet niet wat je niet weet
- 'Niet-pluisgevoel'
- Oranje vlag is geen rode vlag
- Is geen ALARM maar zorg

26

Potentieel Gewelddadige Eenheden

Het gaat dus over:

Theorie over fenomeen

- Motieven en beleevingswerelden van potentieel gewelddadige eenheden (PGE)
- Processen over groei naar gewelddadigheid
- Triggerevents
- Indicatoren: beschermende en bedreigende factoren, waarschuwingsgedrag

En dus ook over samenwerken:

- Informatiedelen
- Privacy
- Signaleren én verantwoordelijkheid nemen (organiseren)

27

Potentieel Gewelddadige Eenheden

Privacy is een hindernis en moet worden afgeschaft

- **Ja**
- **Nee**

28

Potentieel Gewelddadige Eenheden

Werkvel 5&6: Wie bel je en wat let je?

Het tijdig onderkennen van PGE vereist dus het naast elkaar leggen en delen van puzzelstukjes

1. Ik heb een plek om mijn puzzelstukjes op tafel te leggen
2. Ik weet wat ik wel of niet kan delen binnen mijn organisatie
3. Ik weet wat ik wel of niet kan delen met anderen
4. Ik zou wel meer willen delen dan ik vaak doe, ja/nee
5. En wat weerhoudt je daarbij? En wat kan je daar aan veranderen? (ontsnappingsroutes)
6. Hoe kan je zelf meer een bijdrage leveren aan het stimuleren van melden en delen?

20

Potentieel Gewaardedigde Eenlingen

Algemene privacyregelingen

- Wet bescherming persoonsgegevens
- Voor de politie: Wet politiegegevens
- Voor het OM: Wet justitiële en strafvorderlijke gegevens

Wettelijk kader

Onderdeel van de training
potentieel geweldadige
eenlingen, zoals door
RadarAdvies wordt uitgevoerd
iov de NCT.
De presentatie is gebaseerd op
een presentatie van

Regels voor een zorgvuldige omgang

11

Potentieel Gewaardedigde Eenlingen

Potentieel Gewaardedigde Eenlingen

Zorgvuldige omgang met persoonsgegevens

- Niet meer dan nodig;
- Aansluiten bij feiten : wat is gezien en is waargenomen
- Vermoedens, hypothesen en oordelen scheiden van feiten
- Bron vermelden als info afkomstig is van anderen
- Let op actualiteit van gegevens

Zorgvuldige omgang vervolg

- Doelbinding
- Geen doorverstreking, zonder instemming bron
- Bijzondere persoonsgegevens o.a. over godsdienst, ras, nationaliteit, herkomst, gezondheid, verbod tenzij
- Informatieplicht

33

Potentieel Gewelddadige Eerlingen

Inhoud , doel en uitzonderingen beroepsgeheim

Potentieel Gewelddadige Eerlingen

34

Potentieel Gewelddadige Eerlingen

Voor wie geldt beroepsgeheim?

- Alle beroepskrachten die individuele hulp, ondersteuning, zorg, behandeling, activering en dergelijke bieden aan cliënten

36

Potentieel Gewelddadige Eerlingen

Waar staat het?

Medisch hulpverleners : Wet Big en Wgbo
Jeugdverzorg : Wet op de jeugdverzorg

Voor alle overige beroepskrachten die individuele steun, hulp, behandeling, activering e.d. bieden: Algemene privacy bepalingen in art. 8 EVRM, art. 10 Grondwet en art. 272 Wetboek van Strafrecht.

NB: Algemene regels worden vaak uitgewerkt in beroeps codes en privacyreglementen

Inhoud beroepsgeheim / zwijgplicht

- **Kern**: niet over cliënt spreken tenzij met zijn toestemming
- **Doel**: drempel laag houden tot hulp, zorg, jongerenwerk, ib-werk enzovoort

Toestemming vragen

- Leg uit wat je wilt bespreken, met wie en waarom;
- Vraag om een reactie (*wat vind je daarvan?*);
- Ga in op vragen en eventuele bezwaren;
- Stel vast of je toestemming hebt (*dus u hebt er (geen) bezwaar tegen dat*)
- In geval van toestemming: verstrekking mogelijk

Geen toestemming

- Twee situaties:
- Gevraagd, niet gekregen;
 - Niet gevraagd in verband met veiligheid betrokkene, beroepskracht of die van een ander
 - Geen toestemming? Dan een nieuwe afweging

Beroepsgeheim, niet absoluut

Plicht om te zwijgen kan botsen met plicht om te spreken
bijvoorbeeld:

- Als er signalen zijn dat de betrokkene gewelddadig dreigt te worden of dreigt te radicaliseren;
- Als de betrokkene zich in een andere ernstige situatie bevindt waarin hulp of ander ingrijpen geboden is.

41

Praktijk | Gewelddadige Eerlijzen

NB:

- Betrek een collega bij je besluit;
- Denk aan dossiervorming;
- Meldrecht AMK, SHG Plus meldcode
- Meldrecht voor de verwijfsindex
- Convenanten kunnen privacy regels en beroepsgeheim niet opzij zetten

43

Praktijk | Gewelddadige Eerlijzen

Vijf vragen om tot een goed besluit te komen

- Welk *belang* van de *betrokkene* of van *een ander* wil ik dienen?
- Kan dat ook *zonder* dat ik spreek?
- Kan ik *echt* geen toestemming krijgen?
- Hoe zwaar weeg ik mijn *zwijgplicht* afgezet tegen de belangen die ik wil dienen?
- Als ik spreek *wie* moet dan *wat* weten om de betrokkene of een ander te beschermen of te helpen?

42

Praktijk | Gewelddadige Eerlijzen

Stappenplan info uitwisseling in verband met P.G.E.

- Stap 1:
Is het mogelijk om de signalen te bespreken met betrokkene?
- Zo ja
- Stap 2
Gesprek: reactie vragen, bekijken of betrokkene open staat voor hulp, zo ja in zo groot mogelijke openheid hulp inzetten, zo nee, zo mogelijk open zijn over vervolgstappen

44

Praktijk | Gewelddadige Eerlijzen

Niet mogelijk om de signalen met betrokkene te bespreken

- Stap 2
Beoordeel of de signalen zo ernstig zijn dat ze nader onderzocht of 'aangepakt' moeten worden
- Stap 3
Overleg met anderen is toegestaan met het doel te onderzoeken wie de betrokkene wel zou kunnen benaderen en hoe dat zou moeten gebeuren
- Stap 4: z.s.m. openheid richting betrokkene

Kernvraag

- Hoe ben en blijf je voor betrokkenen en hun gezinnen een *betrouwbare professional* ?
- Communiqueer helder over je normen en over je grenzen;
- Wees open over je zorgen, bespreek signalen tijdig;
- Wees zo mogelijk open over contacten met andere professionals;
- Als het ook maar even kan: Niet over maar *met* de betrokkene spreken.

NB: extra complicatie bij aanpak radicalisering

- Er geldt een tamelijk algemeen verbod voor het vastleggen en uitwisselen van bijzondere persoonsgegevens over ras, nationaliteit, herkomst en godsdienst.

De theorie?

Waarom en hoe ontsporen sommige eenlingen?

"Je gaat het pas zien als je het door hebt"

En dan nog:

Moelijk te begrijpen fenomeen: geen profielen, geen checklists;

PGE : is grote en diverse groep (10/100/1.000/10.000?)

'Verstehen': Als je processen waarin mensen zich bevinden en waarin ze zich ontwikkelen begrijpt, ga je waarschijnlijk gedrag mogelijk eerder herkennen en begrijpen.

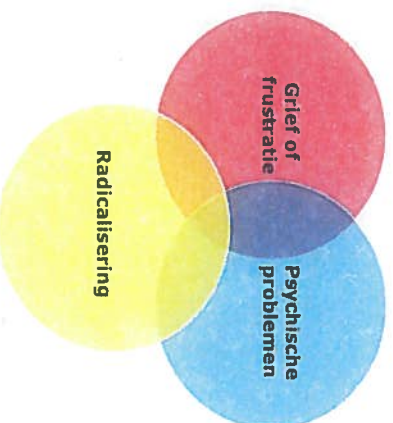
49

Identiteit en verschillende behoeften

Waarom doen ze het?
Waar komt het vandaan?

Grofweg 3 groepen kwetsbare personen te onderscheiden

Deze kunnen elkaar overlappen en versterken!

51

Identiteit en verschillende behoeften

"Als je beter kijkt..."

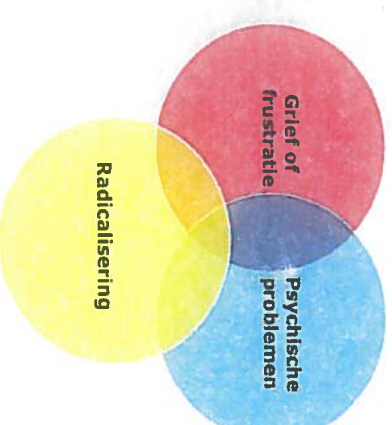
- "We're trying to find what makes them human, not what makes them terrorists"
- Wat maakt het dat mensen ontsporen? En wat kan voorkomen dat mensen ontsporen?

50

Identiteit en verschillende behoeften

De gegriefden en verbitterden

52

Identiteit en verschillende behoeften

Jeffrey

- Bosnie-veteraan
- Teleurgesteld in internationale gemeenschap, de Nederlandse staat en de Nederlanders ('lafaards')
- Komt 'anders' terug, trekt zich terug. Dit zien vrienden en familie
- Zuip, scheurt en is agressief
- Moeilijk in leger of voor baas: eigen ondernemer
- Zaak flopt, o.a. vanwege vergunningen en fiscus
- Zoekt hulp bij burgemeester > kan niet helpen
- Publiceert boze berichten op 'boze websites', vindt medestanders in zijn kritiek op Nederland
- Stuurt vergeefs hulpbrieven naar de Kroonprins
- Roept op Facebook op tot herstel republiek
- Wordt in camouflagekleding gesignaleerd in bosjes bij de Eikenhorst

53

Patienten Geestelijke Ziekten

Damian

- 16 jaar
- Schoolprestaties verslechteren (te hoog gegrepen?), hoog verzuim
- Ouders tweeverdiener, tophypotheek
- Geïsoleerd, maakt moeilijk vrienden (autisme, ander rugzakje?)
- Desgevraagd tegen mentor: "Ik word gepest".
- Excessief computergebruik: First Person Shooters games, virtuele werelden. Verstoorde slaap
- Facebook p. ofiel 'Damian666'
- Verslechterende relaties met medeleerlingen, leerkrachten

- Schrijft essay 'Yaccuse tegen mensonwaardig onderwijs-ophokstysteem', waarin aandacht voor Columbine High en andere school shooters. Hij ondertekent met 'Tristan'

54

Patienten Geestelijke Ziekten

Gegriefden/gefrustreerden/verbitterden

Gegriefden / gefrustreerden / verbitterden

- PTED post traumatisch **embitterment** dissonder lijkt op stress variant, maar dan voor mensen die vastlopen en zich verliezen door een alles bepalende vervelende gebeurtenis (ontslag, tegenwerking, scheiding)
 1. Uitzonderlijke negatieve levensgebeurtenis
 2. De huidige negatieve gemoedstoestand houdt verband met deze negatieve levensgebeurtenis
 3. De emotionele reactie is; verbittering en onrechtvaardigheid
 4. Herhalend opdringerig refereren aan deze gebeurtenis
 5. Emotionele reactie is verzwakt; kunnen gaan lachen als ze over wraak praten
 6. Geen duidelijke andere psychische aandoening die reactie uit kan leggen

55

Patienten Geestelijke Ziekten

56

Patienten Geestelijke Ziekten

Gegriefden / gefrustreerden / verbitterden

- Gaat verder dan woede: het is **woede plus onmacht**
- De samenleving – overheid heeft hen onrecht aangedaan
- Daardoor moeilijk te benaderen of behandelen: niet zij zijn het probleem, maar de wereld
- Monomaan wereldbeeld
- Extreme politieke-maatschappelijke visies
- Kan leiden tot gevoelens van of voornemens tot wraak
- Complotten, vijanden, 'het systeem'
- Kan leiden tot fixatie op bijvoorbeeld de Koningin of de Minister-president om de situatie te keren

57

Potentieel Gewelddadige Eenheden

Wat zien we?

Als ik zeg

2 4

5
Gaat erom een eventueel proces waar te nemen

Wat zeggen jullie dan?

56

Potentieel Gewelddadige Eenheden

Schoolshootings

- Motivatie is divers: haat tegen mensen, ervaring met afwijzing, wens om beroemd te worden
- Daders hebben het gevoel onzichtbaar te zijn voor omgeving
- Ervaren zinloosheid van het bestaan
- Copycat gedrag
- Pers
- AMOK procedure
- In Nederland nog geen aanslagen plaatsgevonden (wel moord op conrector Haagse Terra College)

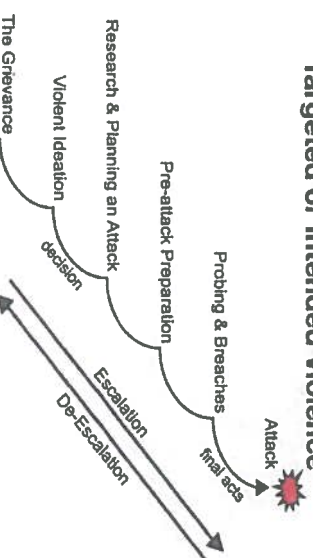
uit: OC&W handreiking preventie en omgaan met schoolaanslagen (2011)

58

Potentieel Gewelddadige Eenheden

Pathway to Violence

Pathway to Workplace Targeted or Intended Violence

Geen voorspellende waarde
Helpt een proces of de fase te herkennen

60

Potentieel Gewelddadige Eenheden

Ren je roti!

Nigel (16)

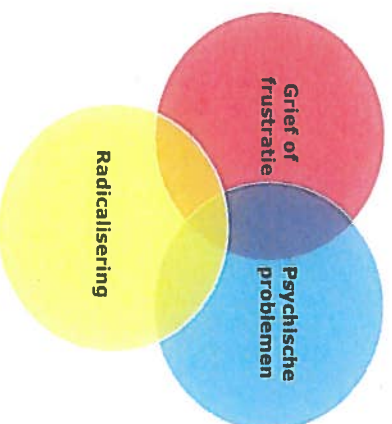
- Woont op een kamp
- Thuis huiselijk geweld
- Licht verstandelijk beperkt
- Speciaal onderwijs, 'sterke & criminele jongeren en kwetsbare jongeren'
- Wekelijks op school en onderweg naar huis in elkaar geslagen
- Hij verzet zich nooit
- Uit zich niet over incidenten, 'slaat naar binnen'

Joey (18)

- Einzelganger
- Spijbelt en schoolprestaties verslechteren
- Verslaafd aan World of Warcraft
- Heeft een bull terrier
- Doet aan kickboksen
- FB profiel: neppistoel
- Verheerlijkt wapens
- Wil lid worden van schietvereniging

Potentiaal: Secundaire en tertiäre problemen

Mensen met psychische probleem

Blaffende honden bijten niet? Bijtende honden blaffen niet?

62

Potentiaal: secundaire en tertiäre problemen

Personen met psychische problematiek

- Personen met obsessieve waanvoorstellingen of hallucinaties (welke voort kunnen komen uit een psychotische toestand of persoonlijkheidsstoornis,
 - psychotische toestand: grip op de werkelijkheid kwijt,
 - stemmen horen, wanen, hallucinaties, chaotisch gedrag, stemmingen
 - persoonlijkheidsstoornis: autisme, borderline, narcisme, geen beheersing van impulsen
- Door deze psychische problematiek kan een persoon meer kwetsbaar zijn voor grief/frustratie of radicaliseringsproces
 - Iemand voorbeelden?
 - Mix van gegriefden en radicalen: hebben een grief en kunnen een radicale ideologie hebben

Psychoses, wanen, suïcidale neigingen

Hij verloor zijn grip op de werkelijkheid en wilde God straffen door Gods schepsels pijn te doen.

Voor personen met een zware/complex psychische problematiek is 'de trap' minder van belang

Van belang is het gevaar dat zij voor zichzelf en andere kunnen vormen

05

Preventie geweldadige Eenheden

Waxinelichthouder gooier

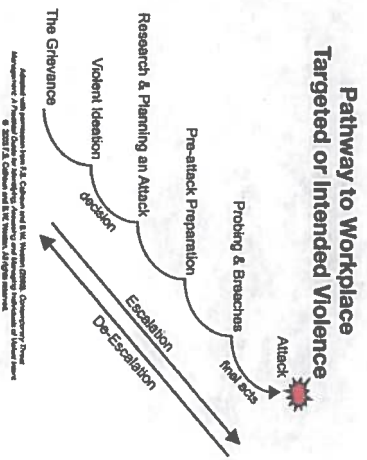

Gek, gevaar of zorg om toekomst?

- Is hij gek?
- Is hij gevaarlijk?
- In hoeverre heeft deze daad invloed op zijn toekomst?

Dit maakt het niet alleen een veiligheidsverhaal, maar vooral een zaak voor professionals om personen te beschermen hun behandeling of toekomst te verpesten

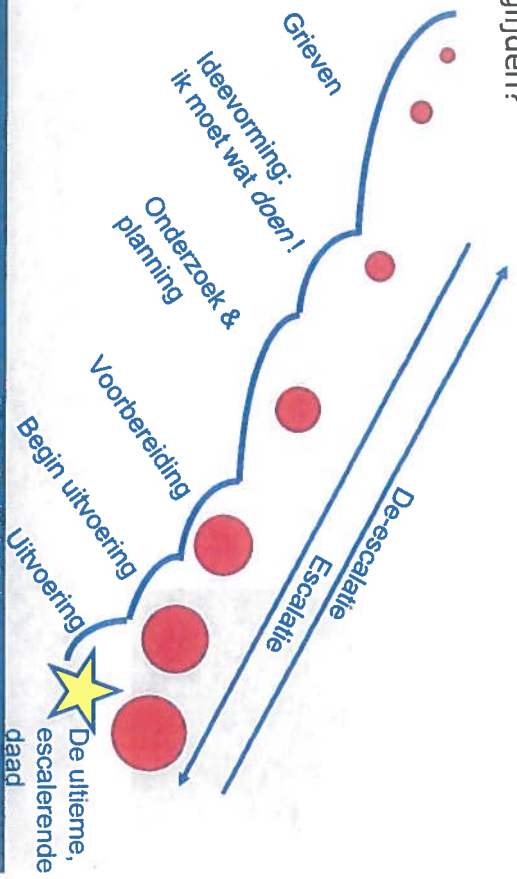
Trap of glijbaan?

69

Potentieel Gewereldadige Eenheden

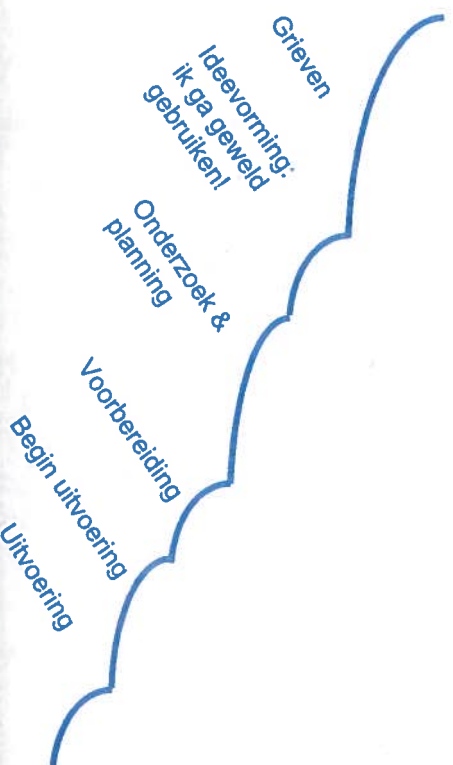
Trap of glijbaan? Afglijden?

71

Potentieel Gewereldadige Eenheden

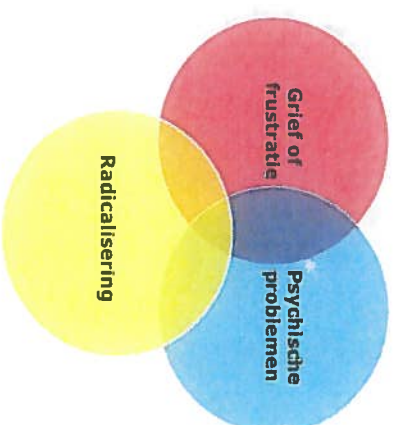
Trap of glijbaan?

70

Potentieel Gewereldadige Eenheden

De radicaliserenden

72

Potentieel Gewereldadige Eenheden

Radicalisering

- Stockholm bomber – 2010
- Anders Brevik
- Volkert?
- Nail bomber VK: David Copeland
- Anti-abortus veteraan
- Choudry
- Nickey Reilly
- Gianluca Casseri (Florence)
- Peter Mangs (Malmo)
- Michael Page (Winsconsin)

Radicalisering in soorten en maten:

Te ver gaan voor hun ideaal of 'goede zaak'

Idealen of religie:

- Links – rechts – anarchistisch-autonoom
- Islam – Christelijk
- Anti-technologie

73

Potentieel Gewaardigde Lezingen

74

Potentieel Gewaardigde Lezingen

Werkvel 2: Radicalisering

- Welke boodschap wil deze man overbrengen?
- Wat wil hij bereiken met deze film?
- Op wie richt hij zich?
- Welke groepen of mensen zijn meer gevoelig voor deze boodschap?

- Radicalisering is....
een proces van groeiende bereidheid om niet-democratische middelen te gebruiken om politieke of godsdienstige opvattingen aan anderen op te leggen.

1. Wat willen ze bereiken?
2. Waar lokken ze mensen mee?
3. Wie 'trappen hier in'? Wie is meer gevoelig?

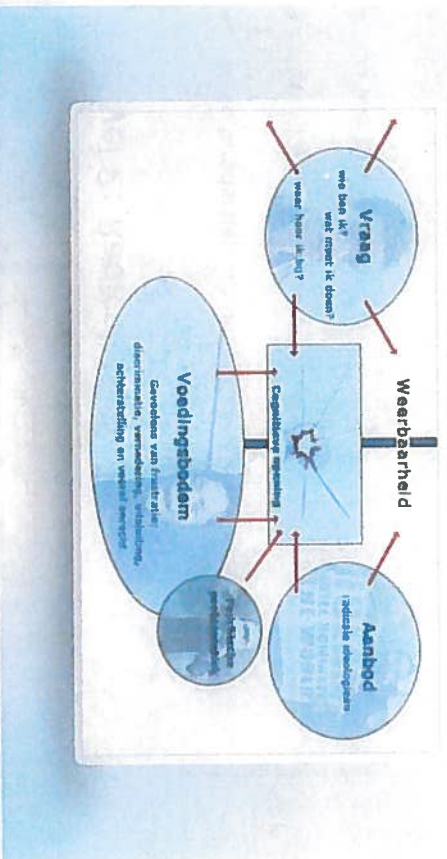
75

Potentieel Gewaardigde Lezingen

76

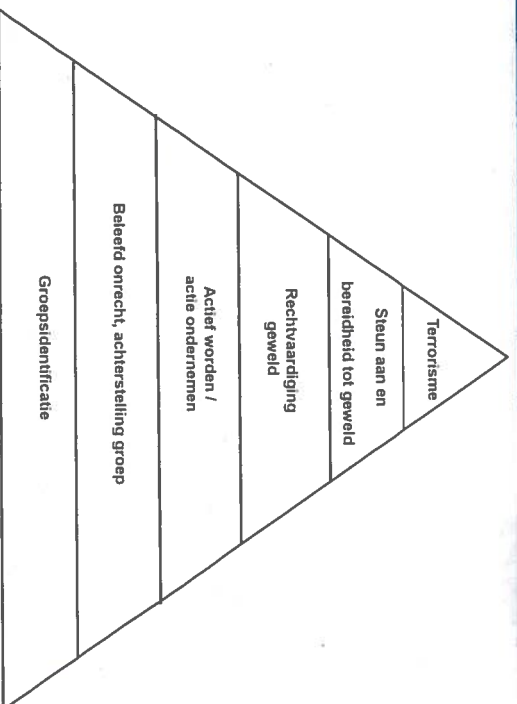
Potentieel Gewaardigde Lezingen

Hoe ontstaat radicalisering?

77

Interactieve Samenlevings Eerlingen

78

Radicaal, Gewelddadige Eerlingen

Eenlingen in een radicaliseringsproces

- Identificatie met een groep (veelal zonder lidmaatschap of medeweten van groep, veelal via internet)
- Identificatie met ideaal
- Gevoel van onrecht, groep wordt achtergesteld of bedreigd
- De overheid of (geestelijke) leiders laten ons in steek
- Idealistisch gedreven en vanuit daar ontspoord
- We moeten iets doen!
- Je verzaakt als je niets doet

79

Interactieve Gewelddadige Eerlingen

Vrouwelijke zwarte zwanen

Zwarte zwanen, je ziet ze niet vaak, maar je weet dat ze bestaan

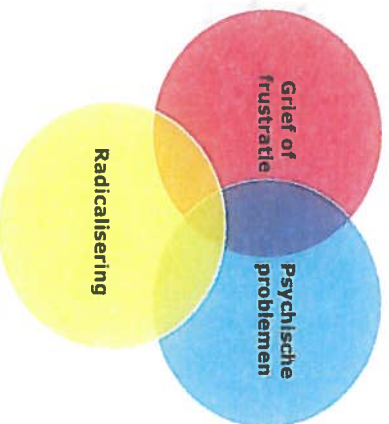
stak op 14 mei 2010 een Brits parlement lid neer, wilde hem straffen voor de oorlog in Irak, 'alle moslims zijn mijn broeders en zusters'.

80

Radicaal, Gewelddadige Eerlingen

Tot zover de theorie voor de drie 'hoofdtypen

Werkvel 3: Ballonnen van zorgelijke signalen

- Vul 2 ballonnen aan met zorgelijke signalen.
- Iedere groep vult daarbij de ballon met het thema **geweld/ dreigen met geweld** met (minimaal) twee zorgelijke gedragingen aan.
- Naast deze ballon vult elke groep ook de toegewezen ballon aan met (minimaal) twee zorgelijke gedragingen.

Puzzelen!

Zorgelijke indicatoren / puzzelstukjes

- Persoon
- Relatatieel/contacten
- Wereldbeeld
- Geweld/dreigen met geweld
- Bedreigende en beschermende factoren
- Triggerevents
- Waarschuwend gedrag

112

Potentieel Gewalddadige Gedragingen

Persoon

- Grief of krenking waaraan persoon vasthoudt, verbittering
- Opwaardering van eigen persoon
- Psychiatrische problemen of verleden daarmee
- Sterk de overtuiging hebben gelijk te hebben, gelijk willen opreken
- Monomaan gedrag (obsessie)
- Een daad willen stellen
- Verandering uiterlijke manifestati
- Middelengebruik
- Verwaarlozing

Relatatieel / contacten

- Entzaamheid / sociaal isolement
- Zorgvrijdend
- Versloopte omgang met autoriteit
- Woede en agressie
- Gedragsverandering
- Leakage, communicatie aan derden

Wereldbeeld

- Dichotoom, goed vs slecht, geloof vs ongeloof
- Complacentkend
- Systemhaat
- Fixatie of obsessie richting publiek persoon of groep in samenleving
- Radicaliserend / sociaal isoleren
- Radicaliserend / sociaal isoleren

Geweld / dreigen

- Factoren voor geweld
- Waarschuwend
- Toegang tot wapens
- Betrokken met het geweld
- Verandering van gedrag op persoonlijk gebied, sluiten
- Alleenlijk geweld
- Aanpak van de situatie
- Aanpak van de situatie
- Aanpak van de situatie

Rijksoverheid

**Praktische handreiking voor het zelf geven van
bewustwordingstraining over het herkennen van**

potentieel gewelddadige eenlingen 'PGE'

en het informatiedelen dat daarbij hoort.

'Geen donderslag bij heldere hemel'

Zelf bewustwordingstraining geven over potentieel gewelddadige eenlingen.

Colofon

Over dit rapport

Deze praktische handreiking is opgesteld door RadarAdvies, in opdracht van de Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid (ministerie van Veiligheid en Justitie). RadarAdvies heeft in 2012, in opdracht van de Rijksoverheid, bewustwordingstrainingen over potentieel gewelddadige eenlingen ontwikkeld en door het hele land uitgevoerd.

De handreiking is geschreven door [REDACTED] en is gebaseerd op de PGE-trainingen, zoals die met veel plezier zijn ontwikkeld en uitgevoerd in 2012. Het was een voorrecht om met professionals van verschillende pluimage samen slimmer en effectiever te worden in het begrijpen, herkennen en voorkomen van het potentieel naar gewelddadigheid groeien van eenlingen.

[REDACTED]
[REDACTED] en anderen die met ons meegedacht hebben bij de ontwikkeling en aanpassingen van de training.

Deze publicatie had niet tot stand kunnen komen zonder het kritisch-betrokken opdrachtgeverschap [REDACTED]

December 2012

Inleiding

Nederland en de wereld zijn de afgelopen jaren een aantal malen opgeschrikt door de gewelddadige daden van eenlingen. In het beeld springen Tristan van der V., Karst T. en Anders Breivik. Maar ook kan gedacht worden aan de mensen die op hun (oud-)school dood en verderf zaaiden.

Het publiek werd overvallen door de berichtgeving in de media over hun daden. Daarnaast zijn er ook minder in het beeld springende incidenten zoals de bedreiging en stalking van politici of andere ambtsdrager. Die voor de betrokkenen niet minder impact hebben.

Als een donderslag bij heldere hemel lijkt de samenleving te worden geraakt door excessief geweld. Bij veel van dit soort geweld bleek achteraf dat de eenlingen in ieder geval bekend waren bij meerdere hulpverleners en andere professionals. Dat kunnen bemoeizorgers, zorgcoördinatoren, wijkagenten, maatschappelijk werkers en anderen zijn. Vaak bleek dat zij, en anderen uit de omgeving, ook geschokt waren door de daad, maar zij zich al langere tijd zorgen maakten over dingen die de dader had gezegd, had gedaan of niet meer deed.

Maar deze niet voldoende herkende, soms vage signalen leiden niet altijd tot actie. Bij een flink aantal incidenten had het met anderen delen van onderbuikgevoelens en zorgelijke signalen mogelijk kunnen leiden tot het eerder onderkennen dat iemand een zorgelijk naar geweld leidende ontwikkeling doormaakte. Dan was er een kans geweest om iemand tijdig passende zorg of begeleiding te bieden of anderszins in te grijpen. Waarmee de samenleving voor ellende behoed had kunnen zijn.

Onder de vlag 'handelingsverlegenheid' zijn er allerlei redenen te benoemen die een verklaring opleveren waarom professionals soms dingen zien en er onvoldoende mee doen.

De aanlagen van de gewelddadige eenlingen hebben een dusdanige maatschappelijke impact dat het onderwerp een van de drie prioriteiten is bij de NCTV. RadarAdvies kreeg eind 2011 de opdracht om een bewustwordingstraining te ontwikkelen en deze uit te voeren in de eerste helft van 2012. Na een succesvolle pilot volgde er nog eens een reeks van 40 trainingen door het land. De bewustwordingstraining Potentieel Gewelddadige Eenlingen is gericht op het verminderen van de handelingsverlegenheid. Bij de ontwikkeling van de PGE training hebben we geput uit onze uitgebreide ervaringen met de bewustwordingstrainingen over polarisatie en radicalisering, die we onder de Nuansavlag hebben uitgevoerd, in opdracht van de rijksoverheid.

De potentieel naar geweld groeiende personen zijn heel divers, zowel qua motieven als doelwitten. Het zou kunnen gaan over solistische dreigers, radicaliserenden, burgers die boos zijn op het bestuur, mensen die vanuit een psychische verwardheid ontsporen. Wij scharen deze groep onder de naam *potentieel gewelddadige eenlingen*.

Wij beseffen dat de krap 1.000 professionals die RadarAdvies in 2012 heeft kunnen trainen een kleine minderheid zijn op het totaal aantal professionals. Het betekent wel dat in een zeer groot aantal instellingen, instanties en ketenoverleggen nu in ieder geval één iemand collega's en andere professionals scherp kan houden en die als vraagbaak kan fungeren.

Dat gezegd hebbende, zijn we blij dat er daarnaast een aantal trainers en opleiders is dat door ons wil worden toegerust om zelf binnen de eigen trainings- en scholingsmogelijkheden het herkennen van potentieel gewelddadige eenlingen uit te leren aan anderen. We zijn met enthousiasme bereid om onze lesmaterialen en literatuur met hen te delen.

Zelf bewustwordingstraining geven over potentieel gewelddadige eenlingen.

Opdat we met zijn allen een bijdrage kunnen leveren de samenleving veiliger te maken en een aantal gefrustreerde, doorgeschoten of verwarde individuen de zorg en interventies te doen toekomen.

Zelf bewustwordingstraining geven over potentieel gewelddadige eenlingen.

Inhoudsopgave

1. Hoe dit materiaal te gebruiken?
2. Een typische ██████████ PGE training
3. Overzicht lesmateriaal
4. Suggestie voor lengte en opbouw
5. Uitleg bij de verschillende blokken van de training

Zelf bewustwordingstraining geven over potentieel gewelddadige eenlingen.

1. Hoe dit materiaal te gebruiken?

Het aangereikte materiaal is geschikt om een basis-deskundigheidstraining te geven. Hij onze landelijke reeks trainingen nemen we daarvoor een tijdsbestek van 09:30 – 16:30 uur. Belangrijke onderdelen die wij in zo'n eendaagse basis-bewustwordingsstraining aan de deelnemers leren:

- Werkdefinitie potentieel gewelddadige eenlingen en bewustwording over de relevantie van het verschijnsel voor de eigen beroepspraktijk
- Het serieus nemen van het onderbuikgevoel, en je daarbij bewust te zijn van
 - beroepsdeformatie en eigen inschattingen die geheel anders kunnen zijn dan die van een collega of iemand anders
 - het feit dat je maar een puzzelstukje ziet (daaruit volgt het inzicht dat zorgelijke signalen moeten worden gedeeld en gecheckt met collega's en anderen)
- Scheppen van duidelijkheid over professioneel, zorgvuldig en effectief omgaan met opslaan en uitwisselen van persoonsgegevens;
- Kennis over de drie hoofdtypen van processen die een verklaring kunnen vormen voor de potentieel gewelddadige ontsporing, en de signalen die daarbij horen
 - Gegriefden/gekwetsten/gefrustreerden
 - Psychisch verwarden of kwetsbaren
 - Radicaliserenden
- Bewustwording over het proces van voorgenomen of gepland geweld
- Bewustwording over combinaties van risicofactoren, triggerevents en beschermende en bedreigende factoren
- De 'alarmlijst', bewustwording over waarschuwingsgedrag dat mogelijk duidt op aanstaand geweld.

Dat wat wij aanreiken, kan op verschillende manieren worden ingezet. Zoals gezegd geven wij een dag lang training. Dat doen wij het liefste een gemengde groep met vertegenwoordigers van bijvoorbeeld zorg, politie, onderwijs en regisseurs van overleggen (zorg en/of veiligheid).

Je kunt ons materiaal ook gebruiken om in je eigen opleiding in te passen, binnen de behoeften en mogelijkheden. Zo kun je:

- Onze kennis en materialen vervlechten in je eigen (beroeps)opleiding of colleges;
- Een workshop of lezing van een uur of dagdeel geven voor collega's;
- Een workshop organiseren voor een gemengde groep met vertegenwoordigers van de ketenpartners.

Er zijn vast nog wel andere mogelijke vormen van gebruik denkbaar. Deze handreiking biedt je daarvoor praktische suggesties. Je kunt zelf uit het aangereikte materiaal die delen selecteren die je daarvoor kunt gebruiken.

2. Het aangeboden lesmateriaal

Het document dat je nu leest is de Praktische handreiking. Daarnaast zijn er de zogeheten *infovellen*. Deze documenten zijn eigenlijk 'verplicht leesvoer'. Wij delen deze aan de deelnemers uit voor naslag en verdieping. Voor trainers die geen Radar-trainingsdag hebben meegemaakt zijn onze powerpoints met hun puntig geformuleerde inhoud te cryptisch. De infovellen zijn opgenomen op de USB stick en zijn te vinden in de tijdens de train-de-trainerdagen uitgedeelde mappen. Op de USB stick is verder een mapje *Infovellen en bibliotheek* opgenomen. Hierin zitten onze infovellen en een aantal relevante documenten:

Zelf bewustwordingstraining geven over potentieel gewelddadige eenlingen.

- 'wettelijk kader', handout van de privacysheets ██████████ zoals opgenomen in de powerpoint
- Convenant politie – GGZ
- Handreiking gegevensuitwisseling in de bemoeizorg
- Handreiking preventie en omgaan met schoolaanslagen
- The role of warning behaviors in threat assessment (...) Reid Meloy 2012

Het train-de-trainermateriaal bestaat verder uit:

Een USB stick met daarop:

- Een korte PowerPoint presentatie Welkom
- Een lange Powerpoint presentatie "PGE TdT" (alle sheets)
- Een map Filmpjes, met diverse filmpjes en een gratis VLC player

3. Hoe wij trainingen uitvoeren

Hieronder schetsen wij de principes die ten grondslag liggen aan een typische PGE-atraining zoals wij die uitvoeren. Deze hebben wij minstens zestig keer gegeven en er is een aantal elementen dat bijdroeg aan een goed verloop.

Gemengde groepen

Er wordt getraind in gemengde groepen van professionals afkomstig van verschillende organisaties: bemoeizorg, FACT, jeugdzorg, reclassering, hulpverlening, politie en bijvoorbeeld veiligheidshuizen. Dit biedt kansen om het perspectief van de, soms nog onbekende, ketenpartner te leren kennen. In de pauzes worden vaak visitekaartjes uitgewisseld en soms al afspraken gemaakt. Het getraind worden in gemengde groepen draagt bij aan netwerkvorming en reikt een gezamenlijke taal aan waarmee men elkaar, over beroepsgrenzen heen, kan verstaan in de werkpraktijk. Een samenwerking die essentieel is bij het oppikken en duiden van signalen.

Onderwijsleergesprek

Een PGE training is een combinatie van een bewustwordingstraining, deskundigheidsbevordering en netwerkvorming. Wij werken vooral met het onderwijsleergesprek¹. De gespreksleider introduceert de stof en nodigt uit tot discussie en interactie over relevante dilemma's of zienswijzen. Het mede met de groep geformuleerde wordt 'afgeconcludeerd' met de groep. In de standaard PGE-training zetten we dus niet in op het oefenen van vaardigheden. Bij die vaardigheden kun je denken aan gespreksvaardigheden of het professioneel omgaan met emoties als je geconfronteerd wordt met dreigende eenlingen. Als de leerdoelen op vaardigheden zitten, dan kan er in het programma het beste tijd worden ingeruimd voor het werken met een acteur.

Veel werken met cases

In ons materiaal zitten verschillende leerzame cases. We hebben verder goede ervaring met het bespreken van meegebrachte en door de groep ingebrachte cases. Als het lukt om het onderwerp te vertalen naar mensen uit de eigen caseload (of het nu van school, reclassering of wijkagent is), dan stijgt de relevantie van de training en landt de theorie beter.

Kleine groepen

¹ <http://www.kennisdelen.eu/onderwijsleergesprek/>

Zelf bewustwordingstraining geven over potentieel gewelddadige eenlingen.

Wij werken het liefste met groepen van tussen de 10 en 15 deelnemers. Dit aantal leidt tot minder 'ruis' en biedt de deelnemers meer gelegenheid voor het onderling gesprek waarin bijvoorbeeld een politieman een onderwijsprofessional kan bevragen.

Ook nemen we veel tijd voor het voorstelrondje. Hierin leren trainer en deelnemers elkaar kennen en kunnen leer- en pijnpunten worden opgehaald die verderop in de dag staan geprogrammeerd. We vragen in het voorstelrondje uitdrukkelijk naar 'twijfelgevallen' of 'tikkende tijdbommen' die de mensen kennen.

Veel foto's en filmpjes

Je kunt heel lang over iets praten, maar een kort filmpje vertelt vaak meer. Vandaar dat we op de uitgedeelde USB stick een kleine verzameling filmpjes hebben gezet die je kunt gebruiken. In de powerpoint zit ook allerlei prikkelend en illustratief beeldmateriaal.

4. Suggesties voor lengte en opbouw van de training

Stap voor stap naar je eigen training, les of workshop. Misschien is het volgende overbodig, maar doe er anders je voordeel mee.

1. Bepalen wat je wilt doen (tijd, groep, onderwerp), al dan niet in overleg met het management of de deelnemers
2. De achtergrond literatuur lezen
3. Programma bepalen en tijd toedelen aan de onderdelen
4. Je eigen materiaal kiezen dat nodig is bij dat programma (delen van Powerpointpresentaties, filmpjes, casesoefening)
5. Een keer 'droog oefenen', zodat je gevoel krijgt of je alles voldoende snapt en de tijdsindeling ongeveer klopt.

Nogmaals, Radar geeft over het algemeen trainingen van een hele dag.

Ons dagprogramma ziet er op papier als volgt uit:

09:00	Ontvangst en registratie
09:30	Welkom en introductie
10:00	Voorstellen
11:15	Koffiepauze
11:15	- Als je goed kijkt: kleurenmuur bespreken - "Je gaat het pas zien als je het door hebt."
12.30	Lunch
13.15	Verder met theorie en oefenen met theorie
15:00	Theepauze
15:15	Wie bel je en wat let je ? (over privacy, consulteren, delen, melden en de belemmeringen daarbij)
16:15	Afsluiten: terug- en vooruitkijken

Waarbij wij overigens het blok over privacy, gegevens delen ook wel direct na de kleurenmuur deden, omdat daar altijd verzuchtingen zijn over het moeilijk de puzzelstukjes bij elkaar krijgen als mensen weigeren te delen.

Dit programma hanteren we als een richtlijn aangezien we een hele dag hebben.

Zelf bewustwordingstraining geven over potentieel gewelddadige eenlingen.

Voorbereiden

- Uitdelen trainingsmappen en enveloppen
- Stiften verspreiden op de tafel
- Kleurenwand voorbereiden
- Parkeerflap
- Laterflap
- Casusflap

5. Uitleg bij de verschillende blokken in de training

Uit de lange reeks trainingen is de volgende opbouw gekomen, die voor ons goed uitpakt:

1. Opening en welkom
2. Interactieve kennismaking met elkaar en het onderwerp
3. De 'kleurenwand', een oefening over onderbuikgevoelens, beroepsdeformatie, ontbrekende puzzelstukjes en informatiedelen
4. Privacy, medisch beroepsgeheim, informatiedelen, regie en verantwoordelijkheid
5. Je gaat het pas zien als je het begrijpt:
 - 1.

Het staat je vrij om die blokken te gebruiken of verwerken die in jouw doel van de bijeenkomst van pas komen. In ons materiaal zit een opbouw en samenhang, maar als je met radicalisering aan de gang gaat, dan zijn de vetgemarkeerde modules 4 en 5 essentieel.

Welkom, introductie

Doel:	Welkom, introductie en inleiding: waarom zijn we hier?
Tijd:	09.30 – 09.50
Te lezen:	infovellen

- Welkom
- Aanleiding voor deze training en wie zijn wij?
- Waarom doen we dit?
- Ons doel stellen: wij gaan jullie voeden, na de recente aanslagen van Breivik en Tristan
- Wat doen we wel, wat doen we niet?

Belangrijk nadruk te leggen op potentieel gewelddadige eenlingen (eenlingen is een breed begrip, wij focussen ons op de eenlingen welke gewelddadig zouden kunnen worden) Eenlingen is een breed begrip uitleggen waar we wel op focussen en waarop niet.

Wel:

- Tegen de samenleving of groepen daar binnen
- Tegen instituties
- Tegen autoriteiten of beeldbepalende vertegenwoordigers

Niet: impulsge geweld, huiselijk geweld en andere criminaliteit

Zelf bewustwordingstraining geven over potentieel gewelddadige eenlingen.

We willen professionals bewustwording en deskundigheid bieden op het gebied van (potentieel) gewelddadige eenlingen zodat ze:

- minder 'missen' meer kennis over processen, begrijpen van signalen en risicofactoren en triggerevents herkennen
- beter inschatten (risicotaxatie), delen en melden
- professionals versterken en meer vertrouwen laten verwerven in eigen hun eigen handelen: dialoog aangaan met collega's en andere professionals.

De training moet mensen helpen om eerder een niet-pluisgevoel te herkennen en ze aanzetten om daar iets mee te doen: nader kijken, anderen consulteren en indien nodig informatiedelen en melden.

Daartoe:

- Mensen leren hun onderbuikgevoel of 'niet-pluisgevoel' serieus te nemen en onder woorden te brengen.
- En om ze alerter te krijgen: "Je gaat het pas zien als je het door hebt". Als je processen snapt, ga je hopelijk minder missen en eerder ongerust worden.

Dit is *niet* risicotaxeren zoals door dreigingsinschatters, wel stimuleren van consulteren, delen en melden. Het echte dreigingsinschatten is specialistenwerk. Specialisten die bij de politie werken. Wel zullen deelnemers met behulp van onze kennis beter hun onderbuik gevoel op waarde kunnen schatten of samen met anderen een eerste inschatting maken. Een eerste inschatting zoals veel professionals de hele dag maken.

Er is nog geen meldstructuur, maar toch gaan we trainen. Een meldstructuur opstellen in Nederland is complex en kan nog jaren gaan duren. Daarnaast is de groep ook complex. De behoefte is er nu dus gaan we vandaag samen aan de slag en laten we de meldstructuur als bestuurlijk vraagstuk voor wat het is. Vandaag focussen we met betrekking tot melden op: waar kan ik met signalen heen? Partners beter leren kennen en lijntjes korter maken.

Verskillende flappen:

- Later flap: voor zaken die we *later* tijdens de training zullen bespreken
- casusflap: voor de cases die deelnemers inbrengen
- parkeerflap: voor zaken die we niet tijdens de training bespreken, maar waar we de deelnemers wel ondersteuning bij willen bieden na de training. Dan wel waar ze na de training op de geeigende plek verder kunnen gaan

Waarom zoveel animo?

- Actueel onderwerp?
- Zou ons toch niet overkomen?
- Kosteloos
- Grote groep professionals aangeschreven
- Goede ervaring vorige training (hopen dat dit uit de zaal komt)
- Professionals die eerdere trainingen hebben gevolgd aangeschreven en gevraagd uitnodiging te verspreiden in netwerk

5.1 Opening en welkom

(ca 15 -20 minuten, of korter indien noodzakelijk)

Zelf bewustwordingstraining geven over potentieel gewelddadige eenlingen.

Bij binnenkomst draait een korte ppt Welkom. Hierop onder andere de buienradar en de tikkende tijdbom. Ook de instructie voor de naamkartonnen. Deze presentatie is dusdanig geanimeerd dat hij uit zichzelf 'draait'.

Wij geven deelnemers bij binnenkomst een naamsticker (voornaam) met daarop een kleursticker. We vragen ze deze op hun kleren te doen. Dat maakt het voor de trainer en deelnemers makkelijk anderen aan te spreken en meteen te zien welke expertise de persoon meebrengt. Wij hanteren de volgende kleurcodes om beroepsgroepen herkenbaar en aanspreekbaar te maken:

Geel	Onderwijs
Blauw	Politie
Rood	Welzijn, jongerenwerk
Groen	Gemeente, veiligheidshuis, regisseurs
Wit	Hulpverlening (met medisch beroepsgeheim).

Meestal komen we hiermee uit. En we improviseren voor de beroepsgroepen die we niet hadden voorzien, of wanneer we een andere onderverdeling nuttig achten.

Verder hebben we voor deelnemers deelnemerslijsten met mailadressen. Voor een training onder collega's hoeft dat niet, maar als er mensen zijn die elkaar nog niet kennen, dan is netwerkvorming een reden om de adressen met elkaar te delen.

Wij leggen op de tafels bij binnenkomst:

- ▲ schrijfpapier en pen
- ▲ en niet de hand out. Deze krijgen ze niet. Dit doen we om te voorkomen dat ze, in plaats van op te letten en mee te doen, in de papieren duiken en gaan meelesen. Bovendien is onze strategie voor de dag om mensen zelf met definitie's, zienswijzen en antwoorden te laten komen. Daarom willen we dat niet 'weggeven'. In de infovellen zit de kennis die ze moeten weten
- ▲ setjes kleurkaarten
- ▲ een dikke stif
- ▲ een kartonnen naambord waarop ze hun naam op voor- en achterkant mogen zetten. En een of meer kleurstickertjes om hun beroepsgroep te aan te geven

'Doe mee' en 'Jullie dag'

Onze insteek is dat de training er is voor de deelnemers. Dat maken we duidelijk door aan te geven:

- ▲ dat ze vragen mogen stellen.
- ▲ Aantekeningen maken ('... uit onderzoek blijkt dat het maken van aantekeningen en spiekbriefjes al helpen om de stof toe te eigenen, zelfs als ze daarna worden weggegooid')
- ▲ we het op prijs stellen als ze elkaar bevragen en uitdagen. Informatiedelen en samenwerken zijn essentieel. Deelnemers waarderen de interactie met de andere deelnemers over het algemeen zeer.

Zelf bewustwordingstraining geven over potentieel gewelddadige eenlingen.

<p>De groep 'eenlingen'</p> <p>Het zijn individuen, eenlingen die gewelddadig (zouden kunnen) worden tegen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De samenleving of groepen daarbinnen • Instituties (scholen, de sociale dienst) • Autoriteiten en andere beeldbepalende vertegenwoordigers ervan (burgemeester, Koningin) 	<p>We focussen op eenlingen die gewelddadig zouden kunnen worden tegen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - de samenleving of groepen daar binnen - instituties - autoriteiten of beeldbepalende vertegenwoordigers
<p>Waarom doen we dit?</p> <p>Om de samenleving te beschermen, maar ook zorgelijke (met psychische problemen) individuen ervan te weerhouden hun toekomst te verpesten.</p> <p>Gedeeld, zwaarwegend belang</p>	<p>Het gedeelde belang is de sleutel tot samenwerken en informatiedelen. Als je elkaar kunt overtuigen van een gedeeld belang. Is het in belang patiënt of behandelaar als iemand ontspoord of in de gevangenis komt? Slachtoffers maakt? Aan de andere kant beseffen de blauwe krachten (politie) allang dat zij bij veel van de betrokken personen geen echte oplossing kunnen bieden. Het afwenden van gevaar en/of de hulp die iemand behoeft zijn de beste gronden voor informatiedelen.</p>
<p>Modern? Nieuw? Balthasar Gerards</p> <ul style="list-style-type: none"> • Streng katholiek • Strijd tussen katholieke Spanje en protestantse Noorden • Geloofde in de katholieke kerk en Filips II • Zag Willem van Oranje als verrader • Deed zich voor als protestant om vertrouwen te winnen • Vermoordde Willem van Oranje op 10 juli 1584 	<p>(Potentieel) gewelddadige eenlingen zijn geen nieuw fenomeen, maar desondanks lijkt er een verband te bestaan tussen het aantal gewelddadige incidenten en de zich voltrekkende maatschappelijke veranderingen. <u>Verharding</u> in het sociale klimaat naar 9/11 en in het politieke debat. <u>Negatieve uitingen naar anderen, in woord en gedrag, doen zich op steeds meer momenten en plaatsen voor.</u> Dit komt door veranderende technologische condities, de grote rol van de <u>sensatiemedia</u>, internet in het bijzonder, communicatiemiddelen zijn toegenomen. Op het internet kunnen mensen zich <u>anoniem</u> uiten. Proces van individualisering en secularisering. De helft van de Amerikaanse presidenten is vermoord of aangevallen door eenlingen.</p>

Zelf bewustwordingstraining geven over potentieel gewelddadige eenlingen.

<p>Dus niet</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ TBS'er die zich vergriipt aan een meisje ■ De vrouw die haar vreselijke man ombrengt ■ Jongeman die, vanwege eercultuur, zijn zus vermoordt <p>Maar wel, voorgenomen en gepland geweld, tegen samenleving, instanties of autoriteiten</p>	<p>We beseffen dat naarmate je meer 'naar de voorkant komt' het onzekerder wordt wat iemand op termijn zou hebben kunnen doen: zichzelf ombrengen, een buurman of wraak op de hele school.</p> <p>Maar de theorie van vandaag draait rondom personen die in een proces zitten, die toewerken naar geweld. Bij impuls geweld moet je de mazzel of pech hebben dat je er net naast staat.</p>
<p>Donderslag bij heldere hemel?</p> 	<p>Meestal hebben de uiteindelijke daders bepaalt geen rooskleurig leventje en een zonnige toekomst. Ze worden hebben last van meervoudige problematiek: isolement, conflicten, middelengebruik, huisvestingsproblemen, problemen werk en uitkering, psychische problematiek</p>
	<p>Geen heldere hemel dus, maar multi-problematiek. Niet zelden over langere periode. En mensen zien vaak ook een proces. De betrokkene wordt bozer of vreemder. Hij trekt zich terug?</p>
	<p>Mensen refereren aan (mogelijke) daders vaak ook in termen van 'hij is een tikkende tijdbom'. 'het is meer de vraag wanneer dan óf iemand iets doet'</p>

Zelf bewustwordingstraining geven over potentieel gewelddadige eenlingen.

<p>No man is an Island</p> <ul style="list-style-type: none"> • Alleen in uitvoering, maar zelden alleen in voorbereiding • Slechts bij enkele eenlingen heeft niemand in de omgeving iets opgemerkt • 'Ik ga beroemd worden' <p><small>'No man is an island' John Donne</small></p> <p><small>Potentieel Gewelddadige Eenlingen</small></p>	<p>Er zijn bijna geen maar gewelddadige eenlingen geweest waarvan mensen achteraf zeggen niets gezien te hebben, iedereen heeft wel signalen gehad, binnen zijn familie of woonomgeving, op school of werk, of vrienden of kennissen uit vrije tijd omgeving noemen dat.</p> <p>Achteraf wordt bij bijna alle eenlingen die gewelddadig zijn geworden door personen in hun omgeving aangegeven dat er zorgelijke signalen waren: Karst Tates: ik ga beroemd worden tijdens collega's Aurora shooter: 'ik heb zoveel zin om mensen dood te schieten'</p>
<p>Dus</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nooit zomaar in een klap. • Er zijn, blijkt achteraf, vaak signalen. Maar mensen keken de andere kant op, deden niets, consulteerden geen derden. <p>Waarom?</p> <p><small>Potentieel Gewelddadige Eenlingen</small></p>	<p>Als er dus vaak wel signalen zijn, waarom gebeurt het dan te vaak dat mensen er niets mee doen? Wegkijken? Niet de melding maken of iemand consulteren:</p> <ul style="list-style-type: none"> • twijfelen • bang dat ze een poedel met grote schaduw voor wolf aanzien • als je iets ziet, dan moet je er ook wat mee doen? • Mensen weten niet waar te melden • Hoort het wel bij mijn vak? • Geen zin in gedoe met cliënt of omgeving
<p>Een training over...</p> <ul style="list-style-type: none"> • handelingsverlegenheid: fenomeen, onwetendheid, angst, wetten en praktische bezwaren. <p>Daarom:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Professionals kennis geven van verontrustende signalen bij potentieel gewelddadige eenlingen. • Vervolgens consulteren/delen/melden: samen met anderen deze signalen serieus nemen. <p><small>Potentieel Gewelddadige Eenlingen</small></p>	<p>Kortom allerlei, soms begrijpelijke, redenen waarom mensen niet de telefoon pakken, doorvragen of melden. Dit vangen wij allemaal onder 'handelingsverlegenheid'.</p>

Zelf bewustwordingstraining geven over potentieel gewelddadige eenlingen.

	Herhaling van het belang van het gedeelde belang
<p>Waarom doen we dit?</p> <p>Om de samenleving te beschermen, maar ook zorgelijke (met psychische problemen) individuen ervan te weerhouden hun toekomst te verpesten.</p> <p>Gedeeld, zwaarwegend belang</p>	
<small>13</small>	<small>Rechtspraak en Wetgeving</small>

5.2 Interactieve kennismaking

Doel:	<ul style="list-style-type: none"> ▲ Kennismaken met de deelnemers ▲ Deelnemers onderling laten kennismaken ▲ Achterhalen hoe men in onderwerp zit ▲ Aansprekende of moeilijk te duiden cases ophalen ▲ Een aantal hot issues al door de deelnemers naar voren laten brengen
Vorm:	Voorstelrondje
Duur:	60 – 90 minuten
Te gebruiken middelen:	<ul style="list-style-type: none"> ▲ Ppt, Sheet 'Kennismaking' ▲ Laterflap ▲ Parkeerflap ▲ Werkvel Twijfelgevallen

In onze trainingen ruimen we serieus tijd in voor het voorstellen. Het zijn gemengde groepen van professionals die de meeste andere niet kennen. Het voorstelrondje wordt gebruikt voor de volgende doelen:

- Achterhalen wie er zijn en wat voor achtergrond en expertise ze hebben
- De 'leervragen' ophalen en feedback geven als al voorzien kan worden dat zaken niet of weinig aan bod zullen komen.
- Interessante cases ophalen. Dat kunnen manifest gewelddadige personen zijn, maar uitdrukkelijk ook de onderbuik-personen zijn. Twijfelgevallen waar men toch een zorg over heeft
- Pijnpunten en interessante stellingnames (over ketensamenwerking en privacy achterhalen)

Casusflappen

We hangen een of meer *casusflappen* op met korte puntsgewijze beschrijvingen van door deelnemers gekende cases. Die kunnen later gebruikt worden om de theorie op te toetsen. Ook gebruiken we ze graag als derde casus bij de kleurenwand. Daarbij is het handig ze een bijnaam te geven ('de bijlzwaaier') en te vermelden wie de persoon naar voren heeft gebracht.

Zelf bewustwordingstraining geven over potentieel gewelddadige eenlingen.

De Laterflap

Het voorstelrondje kan gebruikt worden om al een en ander uit te leggen of tussen deelnemers te laten uitdiscussiëren. Als een bepaald onderwerp later beter behandeld kan worden, dan biedt de *laterflap* uitkomst. Hierop wordt voor een ieder duidelijk zichtbaar opgeschreven dat een bepaald vraagstuk of probleemsituatie voor het einde van de dag wordt afgehandeld.

De Parkeerflap

Het kan gebeuren dat deelnemers lang en uitvoerig willen spreken over zaken waarin binnen het bestek van de training, met de mensen die aanwezig zijn, niet tot een bevredigende oplossing kan worden gekomen. Mensen kunnen soms keer op keer terugkomen op wat 'de gemeente' of 'het management' – die er allebei misschien niet zijn – anders zouden moeten doen. Dit kan tijd kosten en ergernis oproepen. Hier komt BEP te hulp. BEP staat voor **B**enoemen, **E**rkennen en **P**arkeren. Deze zaken schrijf je met grote letters op de parkeerflap. De afspraak is dat de trainer, of een of twee van de aanwezigen die daartoe in de positie zijn, deze punten *na de training* op de juiste plek of moment aan de orde stellen.

Overigens passen de punten voor de Laterflap en de Parkeerflap meestal op één flipoversheet.

Lengte van voorstelrondje: 60 – 90 minuten. Als mensen met elkaar in gesprek raken over zaken die wij eigenlijk later hadden voorzien, dan pakken wij de actualiteit en bespreken zaken op dat moment.

Dit lijkt heel lang, maar het werkt wel. Zowel voor de trainer als voor de deelnemers, en dat laatste met name in groepen waar men elkaar niet (goed) kent.

<p>Voorstelronde</p> <ul style="list-style-type: none">• Wie ben je en wat doe je? (zie deelnemerslijst)• Wat wil je leren? Waar word je mee?• Heb je zelf met potentieel gewelddadige eenlingen te maken (gehad)? Ken je twijfelgevallen van zorgdijke, verstruktende individuen? 	<p>Deze staat het hele voorstelrondje op het scherm Hierbij ook twijfelvel uitdelen, voor het geval dat een aanwezige door het gesprek aangewakkerd plotseling een niet-pluisgevoel krijgt. De suggestie is die op te schrijven.</p>
<p>Programma rond drie onderwerpen</p> <ol style="list-style-type: none">1. Wanneer moet ik gaan opletten?2. Waarom en hoe gaat het mogelijk mis bij eenlingen (theorie, signalen, trigger events)?3. Delen: Bij wie kun je terecht om te delen of melden? Wat moet of mag ik delen?	<p>Na afloop van het voorstelrondje kan eigenlijk bijna altijd de volgende drie dingen concluderen dat men wel leren. We vragen daar akkoord op en beloven dit te gaan doen vandaag.</p>

5.3 De kleurenwand (over puzzelstukjes en beroepsdeformatie)

<p>Doel:</p>	<p>Bewustzijn creëren: Personen schatten de casus verschillend in, hebben verschillende aannames. Het benoemen van</p>
--------------	---

Zelf bewustwordingstraining geven over potentieel gewelddadige eenlingen.

	gevoelens en duiden van indicatoren maakt door gezamenlijk kijken het plaatje compleet te maken
Vorm:	Korte cases laten inschatten, opplakken en dan nabespreken
Duur:	Ca 30 – 45 minuten
Te gebruiken middelen:	<ul style="list-style-type: none"> ▲ ppt ▲ Filmpje podiumprediker ▲ kleurenkaartjes

	
	<p><i>Uitleggen dat je 2 a 3 cases kort toelicht waarna ieder voor zich zijn onderbuik moet volgen. 'Hoe verontrust ben je dat deze persoon gewelddadig wordt?'</i></p> <p><i>Blauw: laat mij koud</i></p> <p><i>Rood: alarm</i></p> <p><i>Paars: diep alarm</i></p> <p><i>En geel en oranje ertussen in</i></p>
	<p>Oplezen wat er links staat én de aankondiging op Facebook. 3 mensen mogen nog vraag stellen en geen stemverklaringen afleffen, dat mag op kaartje en in nabespreken</p> <p>Marco: duidelijk vertellen wat we weten, 3 vragen stellen. Hij voelt zich belemmerd door de samenleving om als redder van de wereld geaccepteerd te worden, hij ziet vooral de politie als boosdoeners.</p> <p>Hij is nooit gewelddadig geweest, geen diagnose (zorgmijder)</p> <p>Een iemand brengt hem af en toe een kratje bier, voor de rest alleen</p>

Zelf bewustwordingstraining geven over potentieel gewelddadige eenlingen.

<p>Als je goed kijkt Zie je dat de wereld gekleurd is</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Pak de kleur die je bij de casus vindt passen ■ Schrijf het casusnummer erop ■ Plak je beroepssticker erop ■ Waarom deze kleur? Welke twee woorden beschrijven je gevoel? 	
	<p>film, geen vragen stellen, Nog een keer uitleggen wat bedoeling is: nr. 2, kleurensticker en waarom ben je verontrust</p>
<p>Als je goed kijkt Zie je dat de wereld gekleurd is</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Pak de kleur die je bij de casus vindt passen ■ Schrijf het casusnummer erop ■ Plak je beroepssticker erop ■ Waarom deze kleur? Welke twee woorden beschrijven je gevoel? 	<p>Vooral opletten dat ze er een 2 opzetten en met dikke stift schrijven</p>
<p>Casus 3: Mark wil brevlaken</p> <p>Al decennia roefschik tegen megers tegen gastarbeiders Kandidaat raadslid Centrum Democraten Actief in rechts extreme kringen Tegenwoordig dus 'lekker actief' op Internet</p> 	<p>In plaats van deze gebruiken wij meestal een eigen casus.</p>
	<p>Laat de groep zijn kaartjes op juiste plek hangen. 1'tjes bij 1'tjes en kleur bij kleur</p>
<p>Kom kijken, wat zien we?</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Hoe zijn de leuren verdeeld, over het vel en binnen dezelfde cases? ■ Hoe zitten de verschillende beroepsgroepen eraan? ■ Hebben collega's hetzelfde gekozen? ■ Hoe komt dat? ■ Waarom bepaalde kleur? Met welke argumenten (signalen?) ■ Wat leren we hiervan? 	<p>Eerst kijken of men vindt dat, over de drie cases heen, dingen opvallen. Zie vragen hiernaast. Meestal spreiding onder deelnemers, soms ook collega's > dus meer perspectieven en informatie noodzakelijk Is spel puzzelstukjes</p> <p>In nabespreking per casus Kaartjes laten toelichten en laat deelnemers elkaar maar proberen te overtuigen 1) Marco is dood, opvallend: persoonsvergroting, aankondiging, combinatie psychische kwetsbaarheid en wapenbezit, jaar geen informatie (oplossing: na 3 maanden een stip in agenda),</p>

Zelf bewustwordingstraining geven over potentieel gewelddadige eenlingen.

	<p>opvallend: een niet-verklaarde gedragsverandering Marco heeft volgende dag bij burenruzie een buurman gedood en de ander zwaar verwond. Gooide bijl naar politie en is doodgeschoten.</p> <p>2) Wat als hij geen podium meer heeft? Ziet iemand agressie? Als hij wel geïrriteerd reageert zijn aannames over wat er allemaal wel niet zou kunnen gaan gebeuren relevanter. Vooral nog heeft hij dit 10 x op deze vreedzame wijze gedaan. Hij nodigt via het woord en niet het zwaard mensen uit tot het geloof. Zoekt aandacht en niet conflict.</p>
<p>Oranje vlaggetjes</p> <ul style="list-style-type: none"> • Is niet-normaal of afwijkend gedrag: verontrustend • Ruimte voor twijfel: kan iets zijn, maar kan ook niets zijn • Meestal weet je niet voldoende: is soms maar één puzzelstukje • Je weet niet wat je niet weet • Niet-plusgevoel • Oranje -lag is geen rode vlag • Is geen ALARM maar zorg 	
<p>Het gaat dus over:</p> <p>Theorie over fenomenen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Moeven en belevingswerelden van potentieel gewelddadige eenlingen (PGE) • Processen over priere naar gewelddadigheid • Trigger events • Indicatoren: beschermende en bevestigende factoren, waarschuwend gedrag <p>En dus ook over samenwerken:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Informatiedelen • Privacy • Signaleren én verantwoordelijkheid nemen (organiseren) 	<p>Cases verschillen dus, zijn te onderscheiden naar verschillende types die in theorieblok zullen worden toegelicht</p>

5.4 Persoonsgegevens, privacy, informatiedelen

<p>Doel</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Belang privacy laten voelen • Duidelijk maken dat iedere professionals zuiver en professioneel met persoonsgegevens moet omgaan • En tegelijk duidelijk maken dat een gedeeld, zwaarwegend belang informatiedelen kan rechtvaardigen.
<p>Tijd benodigd</p>	<p>Ca 30 minuten Ppt én stemkaarten (bv een blauwe en een gele/oranje/rode)</p>

Dit blok doen wij steeds vaker aansluitend aan de groepsoefening met de kleurenwand, omdat het puzzelstukjesverhaal en de privacy daarbij vaak al wordt aangesneden. En zelfs al bij het voorstelronddje.

Zelf bewustwordingstraining geven over potentieel gewelddadige eenlingen.

<p>Privacy is een hindernis en moet worden afgeschaft</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ja • Nee 	<p>Laat mensen een blauwe en een gele/oranje/rode kaart ter hand neemt en kleur bekent. Bottom line: privacy is belangrijk aangezien mensen die anders niet meer bij professionele hulp aanklopt. Daarnaast heeft deel van de PGE's een wantrouwen tegen 'het systeem' of de overheid. En verder aankondigen dat we zo zullen zien dat elke beroepsgroep strenge regels heeft over opschrijven van persoonsgegevens en het delen ervan met anderen, maar ook elke beroepsbeoefenaar mag en moet delen als dat noodzakelijk is.</p>
<p>Werkvel 5&6: Wie bel je en wat let je?</p> <p>Het tijdig onderkennen van PGE vereist dus het naast elkaar leggen en delen van puzzelstukjes</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ik heb een plek om mijn puzzelstukjes op tafel te leggen 2. Ik weet wat ik wel of niet kan delen binnen mijn organisatie 3. Ik weet wat ik wel of niet kan delen met anderen 4. Ik zou wel meer willen delen dan ik vaak doe, ja/nee 5. En wat weerhoudt je daarbij? En wat kan je daar aan veranderen? (ontsnappingsroutes) 6. Hoe kan je zelf meer een bijdrage leveren aan het stimuleren van melden en delen? 	<p>Laat mensen werkvel 5 voor zichzelf invullen en bespreek dan kort de uitkomsten. Dit om voor henzelf de pijnpunten scherp te krijgen, en ook wat ze daar aan zouden kunnen doen. Deze kunnen worden opgeschreven op werkvel 6</p>
	<p>Wat volgt is een reeks powerpointsheets, die als een hoorcollege kan worden opgeleefd.</p> <p>Mooie anekdote is die van een politiemann die moest adviseren of een ggz-cliënt in een woonwijk mocht terugkomen. Hij wist dat de persoon onder behandeling was van een psychiater. De agent legde de psychiater zijn probleem (en daarmee het gedeelde belang) uit: "ik wil meewerken aan de terugkeer in de samenleving, maar de veiligheid is mijn zorg. Kan het?" De psychiater antwoordde:</p> <ul style="list-style-type: none"> • U krijgt niet het dossier • U krijgt niet de diagnose of wat voor medicatie • Ik bel u direct als: <ul style="list-style-type: none"> - Client niet meer op spreekuur komt - Of zijn medicatie niet neemt - Ik in mijn contacten merk dat cliënt last krijgt van stress of zelfs agressie <p>Dit is een constructie die voor beide werkt en niet tot vervelende gesprekken hoeft te leiden Bepaal <i>wat je, met wie en waarom deelt</i></p> <p>Kernboodschap: Zorgvuldig omgaan met persoonsgegevens en privacy is professioneel, behorend bij een rechtstaat. En zeker ook bij cliënten die een verstoorde verhouding met instanties hebben of zelfs regelrechte systeemhaat voelen. In essentie willen we een potentieel explosieve situatie de-escaleren. Als professionals cliënten beliegen en 'valsspelen' dan verergert dat de problematische relatie. Iedere beroepsgroep kent argumenten op basis waarvan het</p>

Zelf bewustwordingstraining geven over potentieel gewelddadige eenlingen.

	gesprek met andere professionals moet worden aangegaan. En als er zwaarwegende belangen zijn, dan kan, mag en moet iedere beroepsbeoefenaar delen.
	<p>Plicht om te zwijgen kan botsen met plicht om te spreken bijvoorbeeld:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Als er signalen zijn dat de betrokkene gewelddadig dreigt te worden of dreigt te radicaliseren; • Als de betrokkene zich in een andere ernstige situatie bevindt waarin hulp of ander ingrijpen geboden is. <p>Toestemming hoeft niet schriftelijk gegeven te worden. Wel moet je zelf je overwegingen en aanvullende informatie gemotiveerd documenteren. Dit is niet alleen om jezelf 'in te dekken' maar ook om jezelf een professionele spiegel voor te houden. Door het op te schrijven word je gedwongen om kritisch je eigen handelen te toetsen.</p>

5.5 Drie typen: je gaat het pas zien als je het doorhebt

Doel	Verdieping en perspectief bieden: deelnemers kennis geven over het fenomeen (potentieel gewelddadige) eenlingen en dan met name de processen die spelen, de signalen en de risicofactoren
Benodigdheden	PPT
Conclusie	Typen eenlingen is divers, net al indicatoren, maar als je snapt <i>waarom en hoe</i> mensen kunnen ontsporen ga je het sneller herkennen

- Mensen hebben tijdens kleurensoefening ervaren
 - dat ze een onderbuikgevoel hebben
 - Hoe ze dat onder woorden kunnen brengen
 - En dat ze eigen perspectief daarin hebben, en wellicht een beroepsdeformatie

In het theorieblok verkennen we de drie 'hoofdprocessen' die een verklaring kunnen geven voor een mogelijk gewelddadige ontsporing (grievens / psychische problemen / radicalisering)

Hebben we het over 10 of 100.000 mensen?

We denken vaak dat we het over een klein aantal hebben

en nog een of twee handen vol. Rond het af op 10.

Maar de stelling is te verdedigen dat naarmate je meer naar voren komt de groep *potentieel* gewelddadige eenlingen vele malen groter is. Zo kent iedere sociale dienst boos blijvende agressieve klanten; veel scholen kunnen zich tien of twintig leerlingen voor de geest halen die geïsoleerd, boos of gewelddadig waren. In iedere stad of dorp is met beetje goede wil via zorg/ en veiligheidsoverleggen tientallen *potentieel* gewelddadige eenlingen te benoemen. Mensen die langdurige, soms langzaam escalerende conflicten hebben met het systeem (politie, 'de gemeente', Bureau jeugdzorg, de psychiatrie).

Voor de duidelijkheid: dit zijn geen daders.

Zelf bewustwordingstraining geven over potentieel gewelddadige eenlingen.

Door het dagelijks handelen van eerstelijns werkers zijn heel wat ontsporende zeer boze burgers van een zeer zorgelijk pad gehaald. Daar kan menig reclasseringsambtenaar, bemoeizorger, wijkagent of schoolvertrouwenspersoon over vertellen.

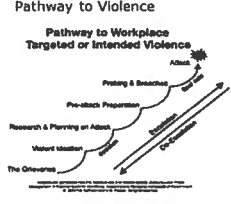
Grief

<p>Waarom doen ze het? Waar komt het vandaan? Griefweg 3 groepen kwetsbare personen te onderscheiden</p> <p>Deze kunnen elkaar overlappen en versterken</p>	<p>Dit zijn drie archetypische ontsporingprocessen. Er zijn mensen die 100% in een van de drie processen zitten, meestal zal er een overlap zijn. Een overlap die versterkend kan werken</p> <p>De vraag aan de zaal: waar zit</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hij had een grief over de manier waarop de Noorse samenleving functioneerde en beweert in zijn jeugd door alloctonen in elkaar te zijn geslagen - Psychische problematiek, Hij was verward, uit psychologische rapporten blijkt nu dat hij een soort psychische stoornis had - Radicalisering Zijn Manifesto geeft blijk van een radicale ideologie die rechts extremistische trekjes heeft.
<p>Jeffrey</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bosnie veteraan • Teleur gesteld in internationale gemeenschap, die Nederlandse staat en de Nederlanders (lefaards) • Komt anders terug, trekt zich terug. Dit zijn vrienden en familie • Zoekt scheurt en is agressief • Moedijk in leger of voor baas: eigen ondernemer • Zaak float, o.a. vanwege vergunningen en focus • Zoekt hulp bij burgemeester => kan niet hebben • Publiceert boze berichten op 'boze websites', vindt medestanders in zijn kritiek op Nederland • Stuurt vergeefs hulpbrieven naar de Kroonprins • Roept op Facebook op tot herstel rit publiek • Wordt in nieuwspagina's gesproken in bozes bij de Eikenhorst 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Is dit echt? Had gekund 2. Kennen jullie een Jeffrey? Helemaal? Tot waar? 3. Waar gaat het mis? (grief en krenking bij terugkomst) 4. Zie je een proces (escalatie en opbouw)
<p>Gegriefden/gefrustreerden/verbitterden</p> 	<p>Iedereen heeft wel eens een grief, maar normaal gesproken zakt dat weg. Vlakt dat af.</p> <p>In sommige gevallen kan een kleine krenking, als de omstandigheden er naar zijn, zich vast gaan zetten en 'dooretteren'. De grief wordt een krenking en kan leiden tot verbittering en verharding.</p> <p>Die omstandigheden kunnen zijn bijvoorbeeld een persoonlijkheidsstructuur, voortslepende conflicten en problemen.</p>

Zelf bewustwordingstraining geven over potentieel gewelddadige eenlingen.

<p>Damian</p> <ul style="list-style-type: none"> 16 jaar Schoolprestaties verslechteren (te hoog gegrepen?), hoog verzuim Ouders twee verdieners, tophypotheek Geïsoleerd, maakt moeilijk vrienden (autisme, ander rugzakje?) Desgevraagd tegen mentor: "Ik word gepest" Excessief computergebruik: First Person Shooters games, virtuele werelden, Verstoorde slaap Facebook profiel: 'Damian666' Verslechterende relatie met medeleerlingen, leerkrachten <p>* Schrijft essay <i>J'accuse tegen mansonwaardig onderwijs-gehele systeem</i>, waarna aandacht voor Columbine High en andere school shooters. Hij ondertekent met 'Trotan'</p>	<p>Vragen waar Damian666 voor staat (de duivel). Hierbij de laatste zinsnede aanvankelijk achterhouden. Vraag is dan: herkenbaar? Helemaal? Is dit een <i>potentieel</i> gewelddadige leerling? Nee, we zien een zeer zorgelijke zorgleerling die het op school niet gaat halen en wellicht depressief is. Misschien verhangt-ie zichzelf wel.</p> <p>Maar voor vandaag is hij interessanter met de laatste zinsnede erbij. En dit soort voorvallen komt voor. Ook in Nederland. We hebben nog geen echte schoolshooting gehad maar al een aantal keren zijn Damians vrij ver gevorderd in beeld gekomen waarna er ingegrepen kon worden. Niet in de laatste plaats door school en de zorg.</p>
<p>Gegriefden / gefrustreerden / verbitterden</p> <p>* PTSD post traumatic embitterment disorder lijkt op stress vanans, maar dan voor mensen die vastlopen en zich verliezen door een altes bepaalde vervelende gebeurtenis (ontslag, tegenwerking, schending)</p> <ol style="list-style-type: none"> Uitzonderlijke negatieve levensgebeurtenis De huidige negatieve gemoedstoestand houdt verband met deze negatieve levensgebeurtenis. De emotionele reactie is, verbittering en echtvaardigheid. Hierbijnd opdingeng refereren aan deze gebeurtenis Emotionele reactie is verwoed, kunnen gaan lachen als ze over wraak praten. Geen duidelijke andere psychische aandoening die reactie uit kan leggen 	<p>Er vindt nog steeds discussie plaats onder psychologen of PTED wel of niet bestaat. Het proces en de verschijnsel worden vaak herkend door aanwezigen.</p>
<p>Gegriefden / gefrustreerden / verbitterden</p> <ul style="list-style-type: none"> Gaat verder dan woede: het is woede <i>plus</i> onmacht De samenleving – overheid heeft hen onrecht aangedaan. Daardoor moeilijk te benaderen of behandelen: niet zij zijn het probleem, maar de wereld. Monomaan wereldbeeld Extremistische maatschappelijke visies Kan leiden tot gevoelens van of voornemers tot wraak Complotten, vijanden, "het systeem" Kan leiden tot fixatie op bijvoorbeeld de Koningin of de Minister-president om de situatie te keren 	
<p>Schoolshootings</p> <ul style="list-style-type: none"> Motivatie is divers: haat tegen mensen, ervaring met afwijzing, wens om beroemd te worden Daders hebben het gevoel onzichtbaar te zijn voor omgeving Ervaren zinloosheid van het bestaan Copycat gedrag Pa's AMOK procedure <p>In Nederland nog geen aanslagen plaatsgevonden (wel moord op corrector Haagse terra college)</p> <p>url: OCWV handreiking preventie en omgang met schietwondslagen (2011) www.ocschools.nl</p>	<p>Hoog copy cat gehalte Interessant: vraag aanwezige agenten hoe lang ze al wapendragend zijn. En hoe vaak ze het pistool al hebben moeten trekken. De meeste agenten niet en als het al wel gebeurd was vonden ze het vreselijk. Laat staan als ze hebben moeten schieten. Vraag vervolgens of ze kunnen uitleggen wat ze bij de AMOK-training hebben geleerd. 'de persoon stoppen in zijn plannetje'. Dat plannetje is meestal een opera in één bedrijf. Waarbij de dader een hoofdrol voor zich opeist. De training vandaag is er om te voorkomen dat een agent met getrokken pistool door schoolgangen moet rennen terwijl onze zonen en dochters op de grond liggen of in paniek rondrennen.</p>

Zelf bewustwordingstraining geven over potentieel gewelddadige eenlingen.

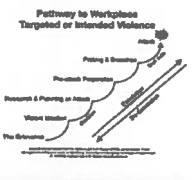
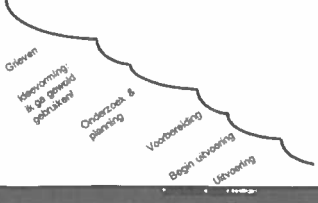
<p>Wat zien we? Als ik zeg</p> <p>2 4</p> <p>5 Gaat erom een eventueel proces waar te nemen</p> <p>Wat zeggen jullie dan?</p>	<p>Noem 2 en 4. Steek twee en vier vingers op. Welk getal of welke getallen denk je dan aan? 6? 24? 8?</p> <p>Allerlei getallen zijn denkbaar, maar met een 5 erbij (klikken) begint zich een patroon of proces af te tekenen. En is 3 wellicht een voordehand liggend getal.</p>
<p>Pathway to Violence</p> <p>Pathway to Workplace Targeted or Intended Violence</p> <p>en voorspellende waarde Helpt een proces of de fase te herkennen</p>	<p>Zo een proces is ook mogelijk te herkennen bij mensen die <i>planmatig</i> een gewelddadige daad voorbereiden. Calhoun en Weston hebben de trap naar gepland geweld geïntroduceerd.</p> <p>Je kunt met de groep een aanslag op het parlement stap voor stap uitdenken en op de trap plaatsen</p> <p>1^e fase: Ontwikkeling van een grief. Dit is het moment waarop bij een persoon het idee bestaat dat hem of haar onrecht aangedaan is, of meer algemeen, ontevredenheid of frustratie ontstaat. Het terugkerende gevoel van onrecht, ontevredenheid of frustratie. Hebben vaak behoefte aan wraak, erkenning en bekendheid. <i>Indicator:</i> verstoorde omgang met autoriteit, woede en agressie, gedragsverandering</p> <p>2^e fase: Ideevoering/ idealisering. De grief kan niet achter zich gelaten worden. Het idee ontstaat om geweld te gaan gebruiken en ze idealiseren dit geweld. Geweld wordt gezien als oplossing van hun probleem <i>Indicator:</i> geweldsfantasiën, gefascineerd door wapens, hebben discussies met anderen over bedreigingen.</p> <p>3^e fase: Planning Dit is het moment dat de plannen meer concreet worden. Informatie wordt verzameld over het doelwit, bekend of onbekend gebied verkend, maken van een vluchtplan et. <i>Indicator:</i> uitlekken van plannen</p> <p>4^e fase Vorbereiding Bewapeningsfase, tijdschema's opgesteld, plattegronden gemaakt <i>Indicator:</i> bewapeningsfase</p> <p>5^e en 6^e fase Uitvoering Reizen naar plaats delict en ultieme escalerende daad uitvoeren</p>

Zelf bewustwordingstraining geven over potentieel gewelddadige eenlingen.

	<p>Binnen verschillende fases zijn diverse waarschuwingssignalen op te pikken.</p> <p>Moordenaar van Willem van Oranje, op 10 juli 1584, streng katholiek en geloofde in de katholieke kerk. (deze man handelde overigens ook vanuit radicalisering)</p> <p><i>Grief:</i> Willem van Oranje verzet zich tegen de katholieke Spaanse vorst Philips II, zag hem als verrader</p> <p><i>Ideevorming:</i> besluit vanuit zijn liefde voor het catholicisme en de Spaanse koning de vogelvrij verklaarde Willem van Oranje te vermoorden,</p> <p><i>Planning:</i> Probeert tijdens veldtochten in de buurt van Willem te komen, maar lukt niet, besluit dan een vertrouwing te worden van Willem</p> <p><i>Vorbereiding:</i> neemt valse naam aan, wordt in dienst genomen, koopt 2 pistolen</p> <p><i>Begin uitvoering:</i> gaat naar Prinsenhof meldt dat hij Willem wil spreken</p> <p><i>Aanslag:</i> Schiet Willem van Oranje dood wanneer hij de eetzaal uit komt</p>		
<p>Ren je rot!</p> <table border="1"> <tr> <td data-bbox="194 996 391 1198"> <p>Nigel (16)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Woont op een kamp • Thuis huiselijk geweld • Licht verstandelijk beperkt • Speciaal onderwijs, stierft in vriendelijke jongeren en leestbare jongeren • Wetlijfs op school en onderweg naar huis in elke gelegen • Hij verzet zich nooit • Uit zich niet over incidenten, 'staart naar binnen' </td> <td data-bbox="397 996 587 1198"> <p>Joey (18)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Einzelliger • Spijbelt en schoolprestaties verslechteren • Verstaft aan World of Warcraft • Heeft een bull terrier • Doet aan kickboksen • FB profiel: nepstool • Verheerlijkt wapens • Wil lid worden van schietvereniging </td> </tr> </table>	<p>Nigel (16)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Woont op een kamp • Thuis huiselijk geweld • Licht verstandelijk beperkt • Speciaal onderwijs, stierft in vriendelijke jongeren en leestbare jongeren • Wetlijfs op school en onderweg naar huis in elke gelegen • Hij verzet zich nooit • Uit zich niet over incidenten, 'staart naar binnen' 	<p>Joey (18)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Einzelliger • Spijbelt en schoolprestaties verslechteren • Verstaft aan World of Warcraft • Heeft een bull terrier • Doet aan kickboksen • FB profiel: nepstool • Verheerlijkt wapens • Wil lid worden van schietvereniging 	<p>Graag of deelnemers een blauw of geel-oranje-rood kaartje willen pakken. Lees beide gevallen voor. De linker is een echte casus. De vraag is dan of ze omhoog willen steken welk van de twee jongeren ze aanwijzingen zien dat ie gewelddadig kan worden (let op: dus niet <i>zou</i> kunnen worden)? Wie gaat het doen?</p> <p>Vraag mensen toe te lichten.</p> <p>Nigel: alle redenen, maar geen enkele aanwijzing dat hij op de trap zit. Kans op suicide is wellicht net zo groot. Het is ook geen 'wet' dat de dop van de fluitketel zal spatten</p> <p>Joey: heel zorgelijke hobby's en misschien zelfs persoonlijkheidsontwikkeling, maar vraag aan mensen die geel opsteken: "en tegen wie en waarom". Dan moet er snel gegist worden, want echte aanwijzingen zijn er niet.</p> <p>Ze zijn natuurlijk allebei zorgelijk, maar 'laat je OMA thuis' (overtuigingen, meningen aannames)</p> <p>Les: goed kijken</p> <p>Slotzin: ze moeten vooral geen vriendjes worden.</p>
<p>Nigel (16)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Woont op een kamp • Thuis huiselijk geweld • Licht verstandelijk beperkt • Speciaal onderwijs, stierft in vriendelijke jongeren en leestbare jongeren • Wetlijfs op school en onderweg naar huis in elke gelegen • Hij verzet zich nooit • Uit zich niet over incidenten, 'staart naar binnen' 	<p>Joey (18)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Einzelliger • Spijbelt en schoolprestaties verslechteren • Verstaft aan World of Warcraft • Heeft een bull terrier • Doet aan kickboksen • FB profiel: nepstool • Verheerlijkt wapens • Wil lid worden van schietvereniging 		
<p>Blaffende honden bijten niet? Bijtende honden blaffen niet?</p> 	<p>Gelukkig geven de meeste ouders signalen af dat ze iets van plan zijn. Bij Tristan waren twee vrienden, zijn ouders en zijn psychiater geconfronteerd met Tristans gewelddadige fantasieën, of voornemens. Probleem is dat voor anderen de ideeën zo niet normaal zijn dat ze snel terzijde worden geschoven.</p> <p>Maar veel uiteindelijke ouders hebben in voortraject hun mond niet kunnen houden. En hebben anderen iets verteld (leakage of lekken)</p> <p>Dat zijn allemaal kansen om verontrust te raken en samen te kijken wat er aan de hand is (zien we spoken? Dreigt er iets?).</p>		

De mensen met psychische kwetsbaarheid

Zelf bewustwordingstraining geven over potentieel gewelddadige eenlingen.

<p>Personen met psychische problematiek</p> <ul style="list-style-type: none"> Personen met obsessieve waanvoorstellingen of hallucinaties (welke voort kunnen komen uit een psychotische toestand of persoonlijkheidsstoornis, vb. Tristan van der Vliet) <ul style="list-style-type: none"> psychotische toestand: grip op de werkelijkheid kwijt, stemmen horen, wanen, hallucinaties, chaotisch gedrag, stemmingen persoonlijkheidsstoornis: autisme, borderline, narcisme, geen beheersing van impulsen Door deze psychische problematiek kan een persoon meer kwetsbaar zijn voor grief/frustratie of radicaliseringsproces <ul style="list-style-type: none"> Iemand voorbeelden? Mis van gegriefden en radicalen: hebben een grief en kunnen een radicale ideologie hebben 	<p>Psychische problemen kunnen op twee manieren een rol spelen:</p> <ol style="list-style-type: none"> Mensen die leiden aan wanen, hallucinaties, stemmen die de belangrijkste verklaring zijn voor een groei naar gewelddadigheid Persoonlijkheidsstoornissen die mensen zeer gevoelig of kwetsbaar maken voor een grief/verbittering of voor een radicaal gedachtegoed. Zo hebben autistische mensen meer moeite met contact en empathie, en zijn ze gevoeliger voor recht-onrecht
	<p>Tristan van der Vliet noemde Dylan en Eric van Colombine zijn helden, tegen een vriend van hem zou hij gezegd hebben dat hij net zoals hen naar de hel wil. Hij werd boos op God omdat hij zoveel slechte dingen liet gebeuren en wilde God straffen door zijn schepselen pijn te doen. 9 april, de dag van de aanslag van Tristan, is ook de geboortedag van Eric Harris.</p>
	<p>Voorbeelden van media-aandacht naar aanleiding van gewelddadige daden van eenlingen met psychische problemen.</p>
<p>Trap of glijbaan?</p> 	
<p>Trap of glijbaan?</p> 	<p>Van trap naar glijbaan.</p> <ul style="list-style-type: none"> Afglijden ipv. opbouwend proces tot escalatie. Daad hoeft niet altijd geweld te bevatten Bochtjes: gedragsverandering in tijd en intensiteit, punt van aandacht = Oranje vlag Die stappen op bochtjes zijn niet altijd eenvoudig te nemen, mensen moeten moed verzamelen en 'drempels slechten' Voor sommige psychisch gestoorden is het planmatig handelen problematisch en, heel cynisch, kan deze ziekte hen 'beschermen'

Zelf bewustwordingstraining geven over potentieel gewelddadige eenlingen.

Sneeuwballen: problematiek van de persoon in kwestie. Hoe langer je wacht, hoe groter de problematiek.

De personen in een proces van radicalisering

Radicalisering komt in soorten en maten. Ze hebben gemeen dat ze voor hun ideaal of religie de rechten van anderen treden. Ook hier geldt dat er vaak een overlap met andere processen is.

Radicalisering

- Stadheim bomber - 2010
- Anders Brevik
- Volkert
- Niel member VK: David Capeland
- Anti-abortus veteraan
- Choudry
- Hickey Kelly
- Guanyca Caseri (Florence)
- Peter Hanga (Nairobi)
- Michael Page (Winnipeg)

Radicalisering in soorten en maten:
Te ver gaan voor hun ideaal of goede zaak

Idealen of religie:

- Links - rechts - anarchistisch-autonoom
- Islam - Christelijk
- Anti-technologie

Om te laten begrijpen waarom sommigen toetreden tot radicale groepen of ideologieën, kun je een filmpje vertonen:

- Jaaroverzicht Divisie Noordland
- Sharia4Holland tegen Wilders
- Oema

Vervolgens kan of plenair of in kleine groepjes antwoord worden gegeven op werkvel 2 of op de vragen van deze of d volgende sheet.

Werkvel 2: Radicalisering

- Welke boodschap wil deze man overbrengen?
- Wat wil hij bereiken met deze film?
- Op wie richt hij zich?
- Welke groepen of mensen zijn meer gevoelig zijn voor deze boodschap?

Zelf bewustwordingstraining geven over potentieel gewelddadige eenlingen.

Er zijn dus drie archtypische processen van ontsparing, die in de praktijk vaak verweven zullen zijn.

	<p>Er zijn dus geen profielen of checklists. We hebben drie 'ontsporingprocessen'</p>
<p>Werkvel 3: Ballonnen van zorgelijke signalen</p> <ul style="list-style-type: none"> Vul 2 ballonnen aan met zorgelijke signalen Iedere groep vult daarbij de ballon met het thema geweld draagen met geweld met (minimaal) twee zorgelijke gedragingen aan Náástóde ballen vult elke groep ook de losgewezen ballon aan met (minimaal) twee zorgelijke gedragingen 	<p>Werkvel 3 : ballonnen van zorgelijk gedrag</p> <p>Deelnemers vullen in groepjes 2 van de 4 ballonnen aan. Elke groep vult daarbij de geweldsballon aan, de andere wordt aangewezen. Zaken kunnen vaak op meer dan één ballon; dat maakt niet uit. Het gaat erom dat je bepaalde zaken, bepaalde puzzelstukjes niet mist.</p>
	<p>Vraag de groep(en) die met 1 bezig was wat ze hadden, vraag de rest of ze aanvullingen hebben en laat 1 verschijnen en lees op. Zo door met de andere 3</p>
<p>Beschermende factoren</p> <ul style="list-style-type: none"> Stabiele (familie) relaties Een vaste baan Een vast woonadres Een vast inkomen Een dagbesteding Zelfvertrouwen Religieuze of sterke morele overtuigingen (maar niet extreem) Psychiatrische stoornis 	<p>Beschermende en bedreigende factoren kunnen een gammal kaartenhuis, of een zorgelijke combinatie van indicatoren/signalen de goede of juist slechte kant op doen kantelen.</p>
<p>Bedreigende factoren</p> <ul style="list-style-type: none"> Slecht sociaal netwerk (ontbreken stabiele relaties, vervreemding of isolatie) Sociale omgeving die gewelddadig gedrag ondersteunt Traumatische levensgebeurtenis Sociaal-maatschappelijke problemen die kunnen leiden tot schaamte/schande (schulden, werkloosheid, verslaving et cetera) Drank en drugs Gewelddadig gedrag (in het verleden, of verleden met huiselijk geweld) Gevoelig voor peer group pressure Wapenbezit Lidmaatschap organisatie met extreme overtuigingen Psychische problematiek/stoornis welke obsessie in de hand kan werken 	<p>Veranderingen in de beschermende of bedreigende factoren kunnen verslechtering teweegbrengen. Dat is wat we 'triggerevents' noemen. Gebeurtenissen die een ontwikkeling in gang zetten.</p>

Zelf bewustwordingstraining geven over potentieel gewelddadige eenlingen.

<p>Wanneer?</p> <ul style="list-style-type: none"> De 112 beller Let op: steek de vlag pas op als je iets voor jou relatief onbekends ziet. Iets waar je je echt zorgen over maakt. <p>is geofind vechtsporter</p> <p>Heeft een drankprobleem Heeft zich afgelopen jaar twee keer agressief verzet tegen politie</p> <p>Heeft dagtaak aan verzorging 84 jarige, imwonende moeder</p> <p>Zijn moeder overrijdt 'als jullie niets doen, doe ik zelf iets aan die mostims'</p> <p>Dreigt 25 dagen de gevangenis in te moeten voor nog openstaande straf</p> <p>11 PROJECT GEFIND VECHTSPORT</p>	<p>Rollende casus:</p> <p>Oranje kaartje opsteken wanneer je verontrust bent, of wanneer je het niet normaal vindt.</p> <p>Er is niet een moment aan te wijzen, maar wel interessante combinaties van risicofactoren (agressie, vechtsport en drank) of triggerevents die te voorzien zijn (gevangenisstraf, overlijden)</p>
<p>Waarschuwend gedrag, wijzend op mogelijk gewelddadigheid, Reid Meloy (2012)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Gedraggevoelende teg: 112 van Callvoan & Watson 2. Gedrag dat duidt op pathologische / fixatie perceptie, met persoon of zaak 3. Gedrag dat duidt op psychologische wraak om een 'pseudo-comando' te zijn, strijders mentaliteit, toegenomen wapens, identificatie met andere plegers van aanslagen 4. Ongebruikelijk / nieuw gebruik van geweld 5. Toename van activiteit en focus gericht op aanpak 6. Communicatie aan derden over geweldige intenties, reflectie op ideeën (talkings) 7. Gedrag dat er op duidt dat subject geen andere kant op kan dan geweld; of is geen alternatief, acties zijn gerechtvaardigd 8. Uitgaven van handelingen, direct gecommuniceerd aan object of politiek 9. Hoog niveau van stressen prikkelbaarheid en in persoon/lie sfeer snel conflict <p>11 PROJECT GEFIND VECHTSPORT</p>	<p>De lijst met 8 soorten van waarschuwend gedrag van Reid Meloy (2012) is eigenlijk een soort 'alarmlijst'. Waar de drie hoofdprocessen en de risicofactoren van de ballonnen verklarend kunnen zijn, zijn de waarschuwingsgedragingen mogelijk verontrustender. Het is gedrag dat vaker is waargenomen bij daders. Een of meer signalen kan aanleiding tot alarm zijn.</p>
<p>Sociale kaart</p> <p>11 PROJECT GEFIND VECHTSPORT</p>	<p>De Digitale Sociale Kaart kan je helpen om de weg te vinden naar ketenpartners.</p>